Ἀριθ. 583 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΒ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 1 Μαρτίου 1887

Ο ΕΜΠΡΗΣΤΗΣ

(Μυθιστορία Ἠλ. Βερτέ.—Μετάφρασις Α. Β.)

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Ζ'.

Τὰ ἐρείπια.

Τὴν ἐπαύριον πρωΐαν ὁ Νοέλ, φορῶν τὴν ἐργατικὴν αὐτοῦ ἐνδυμασίαν, ἐτράπη μόνος πρὸς τὰ ἐρείπια τῆς Μεγάλης Οἰκίας. Ἡ πυρκαϊὰ ἦν ἤδη ἐσβεσμένη· πυροσβέσται καὶ στρατιῶται εἶχον ἀποχωρήσει, καὶ ἡ Βωβραὶ εἶχεν ἀναλάβει τὴν συνήθη της ὄψιν. Ἐν τούτοις διαβαίνων τὴν λεωφόρον εἶδεν ὁ Νοὲλ τὸ παράπηγμα τῶν σχοινοβατῶν, ὀρθούμενον εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν βημάτων ἀπὸ τῆς οἰκίας Δυχαμὲλ, ὡς ἂν οἱ κάτοικοί του σκοπὸν εἶχον νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς συρροῆς τῶν θεατῶν τῆς πυρκαϊᾶς· τοῦτο δὲ ἠδύνατο νὰ κυρώσῃ πως τὰς ὑπονοίας, ἃς διήγειρον ἤδη οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι. Ἀλλ' ὁ Νοὲλ ἐσκέπτετο ἄλλα τὴν στιγμὴν αὐτὴν κ' ἐξηκολούθησε προχωρῶν.

Ἐκ τῆς ὡραίας ἐκείνης οἰκοδομῆς, ἥτις ἀπετέλει ἄλλοτε τὸ κόσμημα τῆς πόλεως, οὐδὲν ἄλλο πλέον ἀπέμενεν, ἢ μέλανες ἄστεγοι τοῖχοι, διαφαίνοντες τὸν οὐρανὸν διὰ τῶν χαινόντων αὐτῶν παραθύρων. Ὀλίγος καπνὸς ἀνέθρωσκεν ἔτι που καὶ που ἀπὸ τῶν θεμελίων, ἀλλὰ τροφὴν πλέον τὸ πῦρ δὲν εἶχεν. Οὐχ ἧττον ὁ μόνος ἀγροφύλαξ τῆς Βωβραὶ ἠγρύπνει ἔτι ἐπὶ τῶν ἐρειπίων, καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ κηπουροῦ, οὗτινος ὁ οἰκίσκος εἶχε μείνει ἀβλαβής, ἀπεκώλυε τοὺς περιέργους.

Ἀλλ' ἡ ἀπαγόρευσις αὐτὴ δὲν ἀπέβλεπε βεβαίως τὸν Νοέλ, μόλις δὲ οὗτος διέβη τὸ κιγκλίδωμα τῆς αὐλῆς, καὶ προσέδραμον οἱ δύο φύλακες.

— Ἤλθατε, εἶπεν ὁ κηπουρός, νὰ ἰδῆτε τί ἀπέγεινε; Παίρνει λύπη τὸν ἄνθρωπον. Ὁρίστε, ὁρίστε.. εἶνε κάποιος μέσα καὶ σᾶς περιμένει.

Ὁ Νοὲλ ἔνευσε καὶ παρῆλθεν, εὗρε δὲ τὸν Περρὲν ἐν τῷ προθαλάμῳ, ὃν ἐπλήρου σωρὸς ἐρειπίων.

— Εἴσθε ἀκριβής, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος, καὶ ἤλθατε ἐγκαίρως διότι δὲν ἠξεύρω ποῦ εὑρίσκομαι ἐν μέσῳ αὐτῶν τῶν ἐρειπίων, οὐδὲ μοῦ εἶνε δυνατὸν ν' ἀνεύρω τὸ δωμάτιον τοῦ παλαιοῦ μου πελάτου.

— Ἀπ' ἐδῶ, ἀπήντησεν ὁ Νοέλ, κατευθυνόμενος πρὸς τὸν κῆπον.

Καὶ εἰσῆλθον πάλιν μετὰ μικρὸν εἰς τὴν οἰκίαν διὰ μικρᾶς θύρας, ἧς τὰ ξύλα εἶχον κατακαῆ. Τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς οἰκοδομῆς ἐφαίνετο πρὸ πάντων βεβλαμμένον, οἱ δὲ τοῖχοί του εἶχον διαρραγῆ μέχρι κορυφῆς. Ἀλλ' ὁ Νοὲλ ἀνερριχήθη εἰς σωρὸν λίθων καὶ ξύλων, ὁ δὲ Περρὲν παρηκολούθησεν αὐτὸν μετὰ θάρρους.

Ἐξήτασαν μετὰ μικρολόγου προσοχῆς πᾶσαν λεπτομέρειαν τῆς ἐρημώσεως ἐκείνης. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ οἰκοδομαὶ ἦσαν ὑψηλαί, μέρος αὐτῶν διετέλει ἐν σκότει, διότι πυκνὸς ἔτι καὶ ὑγρὸς καπνὸς συνεσκίαζε τὸ φῶς. Οὐχ ἧττον ὁ Νοὲλ δὲν ἐδίστασε· δεικνύων δὲ διὰ τοῦ δακτύλου τὴν κορυφὴν τοίχου γωνιαίου, εἶπε μετὰ πεποιθήσεως.

— Ἐκεῖ εἶνε.

— Ποῦ; ἠρώτησεν ὁ συμβολαιογράφος, μόλις κατορθῶν νὰ ἵσταται ὄρθιος καὶ μάτην διαστέλλων τὰ ὄμματα.

— Ἐκεῖ, ἐκεῖ! Δὲν βλέπετε μίαν τετράγωνον ἐπιφάνειαν, μελανωτέραν τῆς λοιπῆς. Τὸ χρῶμα αὐτὸ προέρχεται ἐκ τοῦ ξύλου, τὸ ὁποῖον κατέστρεψε τὸ πῦρ. Καὶ ἡ σιδηρᾶ ἐκείνη πλάξ, κυττάξετε, ἡ ὁποία εἶνε κολλημένη εἰς τὸν τοῖχον, εἶνε ἡ θυρὶς τοῦ κιβωτίου... Εἶνε ἀνέπαφον, καὶ καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ἀνέπαφον θὰ εἶνε καὶ τὸ περιεχόμενόν του. Ὡς ἐσυμφωνήσαμεν, τὴν προσεχῆ νύκτα θ' ἀναβῶ ἐκεῖ ἐπάνω.

Μετὰ σύντονον προσοχὴν ὁ Περρὲν κατώρθωσε τέλος νὰ διακρίνῃ τὸ δεικνυόμενον ἀντικείμενον.

— Ν' ἀναβῇς ἐκεῖ ἐπάνω, κύριε Νοέλ! ἀπήντησεν ἔντρομος. Θὰ ἦτο μεγάλη τρέλλα. Ὁ τοῖχος εἶνε ῥαγισμένος καθ' ὅλον του τὸ μῆκος, ἔχασε δὲ καὶ τὴν ἰσορροπίαν του. Θὰ κρημνισθῇ μόλις τὸν ἐγγίσῃ κανείς, καὶ δὲν ἠξεύρω, μὰ τὴν ἀλήθειαν, μήπως δὲν πέσῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν καὶ μᾶς θάψῃ καὶ τοὺς δύο.

— Ὁ κίνδυνος δὲν εἶν' ἐπικείμενος, ὑπέλαβεν ἀταράχως ὁ Νοέλ· ἴσως μετὰ τὰς πρώτας

βροχάς... Δὲν μὲ εἴπατε, ἐξηκολούθησε ταπεινῶν τὴν φωνήν, ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ κιβώτιον αὐτὸ περιεῖχε πεντακοσίας χιλιάδας φραγκα εἰς χρυσὸν ἢ εἰς χαρτονομίσματα; Τοιοῦτον ποσὸν δὲν πρέπει ν' ἀφεθῇ εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ τυχόντος.

— Ὤ, καὶ ποῖος θὰ πάγῃ νὰ τὸ ζητήσῃ ἐκεῖ ἐπάνω; ἀπήντησεν ὁ Περρέν. Ὄχι, ὄχι. Τώρα ὅτε γνωρίζω πῶς εἶνε τὰ πράγματα, δὲν θέλω, ἐπὶ τοῦ παρόντος, νὰ ἐκτεθῆτε εἰς τοιοῦτον κίνδυνον. Ἀνησυχοῦν ἄλλοι διὰ σᾶς, φίλτατε, περισσότερον παρ' ὅ,τι νομίζετε, προσέθηκε μειδιῶν, καὶ δὲν θὰ μ' ἐσυγχώρουν ἂν σᾶς ἐπέτρεπα νὰ σπάσετε τὸ κεφάλι σας εἰς τοιαύτην ἐπιχείρησιν, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ χαθοῦν αἱ πεντακόσιαι χιλιάδες, τὰς ὁποίας ἴσως περικλείει αὐτὸ τὸ κιβώτιον.

— Πῶς, κύριε; ἠρώτησεν ὁ Νοὲλ κ' ἐξήστραψαν οἱ ὀφθαλμοί του, ὑποθέτετε ὅτι αἰσθάνετ' ἐκείνη ὀλίγην συμπάθειαν δι' ἐμέ;

— Ἐκείνη; ποία;

— Ἡ . . . κυρία Δυχαμέλ.

— Δὲν ἠξεύρω, ἀλλὰ πρέπει νὰ ζητήσω ὁδηγίας. Κατ' ἐμὲ ἡ φιλανθρωπία ὑπαγορεύει ἄλλο μέσον. Ἠμποροῦμεν, παραδείγματος χάριν, νὰ ῥίψωμεν τὸν τοῖχον μαζὶ μὲ τὸ κιβώτιον, τὸ ὁποῖον εἶνε στερεόν . .

— Ἐνόμιζα, κύριε συμβολαιογράφε, ὅτι ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ τοῦ κιβωτίου ἔπρεπε νὰ μείνῃ μυστική.

— Καλημέρα σας, κύριοι! ἠκούσθη λέγουσα νέα φωνὴ κάτωθεν τῶν ἐρειπίων. Ἠθελήσατε καὶ σεῖς νὰ ἰδῆτε τὸ λυπηρὸν αὐτὸ θέαμα;

Ἦτο ὁ Κ. Λοβεδύ, εἰσχωρήσας καὶ αὐτὸς πρὸ μικροῦ εἰς τὸ πυρποληθὲν οἰκοδόμημα.

Ὁ συμβολαιογράφος, ἀναγνωρίσας αὐτόν, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ εἰς τὸν Νοέλ·

— Προσέχετε.

Ἔσπευσαν δὲ νὰ καταβῶσι, καὶ ἀφοῦ ἀντηλλάγησαν αἱ εἰθισμέναι φιλοφρονήσεις, ὁ τραπεζίτης ὑπέλαβε μετὰ τῆς προσποιητῆς του ἁπλότητος·

— Ζητεῖτε βέβαια, κύριοι, τὸ κιβώτιον, τὸ ὁποῖον ὁ ἀτυχὴς σύγγαμβρός μου εἶχε κατασκευάσει εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ τοῦ ὁποίου χθὲς μόλις ὁ Κ. Νοὲλ μᾶς ἀπεκάλυψε τὴν ὕπαρξιν . . Ἀνεκαλύψατε ἴχνη του;

Ὁ συμβολαιογράφος ἐφάνη μεγάλως δυσαρεστηθείς.

— Πῶς! εἶπεν, ἠξεύρετε . . . Ἀλήθεια! ὑπέλαβεν εὐθύς, ἀνακτῶν τὴν ἀταραξίαν του, ἀλλ' εὑρισκόμεθα εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν. Οὔτε ὁ Νοὲλ οὔτ' ἐγὼ γνωρίζομεν ποῦ εἴμεθα ἐν μέσῳ αὐτοῦ τοῦ χάους, καὶ κινδυνεύει κανεὶς ἐδῶ νὰ πλακωθῇ ἀπὸ τὰ ἐρείπια. Ἔπειτα τὸ κιβώτιον αὐτό, καὶ ἂν ὑπάρχῃ, δὲν πιστεύω νὰ περιέχῃ τίποτε πολύτιμον. Ὅλα τὰ σπουδαῖα ἔγγραφα τῆς κληρονομίας Δυχαμὲλ εἶνε κατατεθειμένα εἰς τὸ γραφεῖόν μου, προφυλαγμένα ἀπὸ πυρκαϊάν.

— Ὅλα! ἐπανέλαβεν ὁ τραπεζίτης, καὶ ἠτένισε πλάγιον βλέμμα ἐπὶ τὸν συμβολαιογράφον. Εἶσθε βέβαιος;

— Ὅσα τοὐλάχιστον γνωρίζω. Πηγαίνομεν, κύριε Νοέλ, ἐξηκολούθησεν ὁ Περρέν· βλέπετε ὅτι δὲν ἔχομεν πλέον ἐδῶ νὰ κάμωμεν τίποτε. Περὶ τοῦ κιβωτίου θὰ γείνῃ σκέψις, καὶ σᾶς εἰδοποιῶ ἐγὼ ἀφοῦ ὁμιλήσω μὲ τὰς πελατίδάς μου . . . Ἠμπορεῖτε νὰ ἐπιστρέψετε εἰς τὴν ἐργασίαν σας.

Ἐνῷ δὲ συνωμίλουν ἐξῆλθον τῶν ἐρειπίων. Ὁ Νοὲλ δὲν ἤξευρε πῶς νὰ ἐκλάβῃ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ συμβολαιογράφου, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ, καὶ ἀνεχώρησεν· ὁ δὲ Περρὲν καὶ ὁ Λοβεδὺ ἤρξαντο περιπατοῦντες ἐν τῷ κήπῳ. Συνωμίλουν ὑπούλως, καὶ προσεπάθει ἑκάτερος νὰ κρύψῃ μὲν τὸ ἴδιον μυστικόν. νὰ ἐξιχνιάσῃ δὲ τὸ τοῦ ἄλλου.

Ἐπιστρέφων ὁ νέος τεχνίτης παρῆλθε πάλιν πρὸ τοῦ παραπήγματος τῶν ἀθλητῶν, ἀπεφάσισε δὲ νὰ βεβαιωθῇ, κατὰ πόσον αἱ περὶ αὐτῶν ὑπόνοιαι ἦσαν βάσιμοι, καὶ ἔστη, ἀπορῶν πῶς νὰ διαλύσῃ τοὺς δισταγμούς του.

Τὸ παράπηγμα αὐτὸ ἦτο κατεσκευασμένον κατὰ τὸ μᾶλλον ἀπόκεντρον μέρος τοῦ περιπάτου· κατ' ἐκείνην δὲ ἰδίως τὴν ὥραν πλήρης ἐρημία τὸ περιέβαλλε. Τὸ *κατάστημα*, ὡς θὰ ἔλεγε θιασάρχης τις ἀστεῖος, ἀπετέλει ἅμαξα ὑπερμεγέθης, ἀληθὴς κινητὴ οἰκία, καὶ σκηνὴ συνερραμμένη ἐκ πανίων ἐμβαλωμένων, ὅπου ἐπετρέπετο ἡ εἴσοδος τοῦ κοινοῦ κατὰ τὰς ὥρας τῶν παραστάσεων. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ σκηνὴ ἦτο κλειστὴ καὶ ὁ θίασος ἐφαίνετο οἰκουρῶν.

Θόρυβος ὅμως φωνῶν ἐτάραττε τὴν ἠρεμίαν τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἐκείνου ἀσύλου. Μία ἐξ αὐτῶν, ὀξεῖα καὶ διάτορος, ἦτο προδήλως φωνὴ παιδίου. Δύο δὲ ἄλλαι, ἡ μὲν βαρεῖα, βραγχώδης καὶ βλασφημοῦσα, ἡ δὲ γοερά, ἦσαν βεβαίως φωναὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός.

Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, νομίζοντες ὅτι ἦσαν μόνοι, ἐλάλουν μεγαλοφώνως καὶ ἔπραττον ἐλευθέρως κατὰ τὰς ἕξεις αὐτῶν. Βαρεῖα δ' ὀσμὴ κρομμύων καὶ πράσων ἐπλήρου κύκλῳ τὸν ἀέρα κ' ἐμαρτύρει ὅτι παρεσκευάζετο τὸ πρόγευμα τῆς οἰκογενείας.

Ἀλλ' ὁ θόρυβος ἐκορυφοῦτο βαθμηδὸν εἰς ἔριδα σφοδράν, ὄπισθεν τοῦ πανίνου ὀχυρώματος, ὁ δὲ Νοὲλ ἤκουσε τὸ παιδίον κραυγάζον, ἐν θρήνῳ συνάμα καὶ ὀργῇ:

— Ὄχι, δὲ θέλω πειὰ νὰ μοῦ τραβοῦν τὰ πόδια μου, ἐμένα, καὶ νὰ μοῦ στραγγουλίζουν τὰ χέρια, νά! Δὲ θέλω νὰ μοῦ τρίζουν τὴ ῥαχοκοκκαλιά μου! Μοῦ πονοῦν τὰ κόκκαλά μου, ἐμένα· μοῦ πονεῖ τὸ κεφάλι μου, παντοῦ μοῦ πονεῖ. Δὲ θέλω νὰ παρασταίνω, δὲ θέλω! Καλλίτερα ἔχω νὰ γυρίζω 'ς τοὺς δρόμους καὶ νὰ γυρεύω ἐλεημοσύνη.

— Ἄθλιον πλάσμα! ἐφώνησεν ἡ γυνὴ διὰ τῆς γοερᾶς της φωνῆς, ἐπανάστασιν θὰ μᾶς κάμῃς; Δὲν θέλεις λοιπὸν νὰ μάθῃς τὸ ἐπάγγελμά σου; Δὲν θέλεις νὰ γείνῃς ***καλλιτέχνης;***

— Δυὸ παράδες δὲ δίνω, ἀπήντησεν ὁ παῖς.

— Τότε λοιπὸν δὲν θὰ φᾶς σοῦπα· δὲν τρέφω ἐγὼ ἀκαμάτηδες!

— Δυὸ παράδες δὲ δίνω.

— Καὶ νὰ ἦν' ὁ διάβολος φθειασμένος γιὰ τὴν δουλειά! Δὲν ἀκοῦς ποῦ ἀπὸ τώρα ἔβγαλες ὄνομα, καὶ σὲ λὲν ἐξαρθρωμένο, καὶ ξεκαρδίζεται ὁ κόσμος; Δὲν εἶνε δόξα αὐτό;

— Δυὸ παράδες δὲ δίνω! ἔλεγε πάντοτε ὁ μικρὸς ἐπαναστάτης.

— Ἀ! ἐβρόντησεν αἴφνης ἡ βραγχώδης φωνή, φωνὴ τοῦ Ἡρακλέους βεβαίως, τκασμὸς ἐπὶ τέλους! Τί; συζήτησι θ' ἀνοίξωμε τώρα; Ἐγὼ 'ς τὴν ἡλικία σου μ' ἐδίπλωναν 'ς τὰ τέσσαρα, καϋμένε, καὶ μ' ἐκλειναν μέσα 'ς ἕνα κουτί. . Αὐτὸ ἦτον πρᾶγμα! Γι' αὐτὸ πῆγα ἐμπρός. Κ' ἡ μάνα σου ὅταν ἦταν δέκα χρόνων, ἐχόρευε 'ς τὸ σκοινὶ καὶ μαζευε ταὶς δεκάρ.αις μὲ τὴ φούχτα. . Δὲν παίρνεις παράδειγμα, χαμένο κορμί; Ἔλα, ἔλα νὰ σὲ γυμνάσω λιγάκι, καὶ ἂν εὐχαριστηθῶ, θὰ σοῦ δώσω ἕνα ποτηράκη ῥακί, ὕστερ' ἀπὸ τὴ σοῦπά σου.

— Δὲ θέλω ῥακί, . . δὲ θέλω τίποτα!

— Ἀ ἔτσι τῶχομε! Κύτταξε ... μὴ μοῦ παραμπαίνεις, γιατὶ θὰ σοῦ ἀργάσω, μοῦ φαίνεται, τὸ τομάρι! Κακοχράχης, ἀλήθεια! Μὲ τὸν πατέρα σου καὶ μὲ τὴν μάνα σου θὰ τὰ βάλῃς, βρέ;

— Δὲν εἴταστε οὔτε πατέρας μου οὔτε μάνα μου . . Μ' ἐκλέψατε, . . μ' ἀγοράσατε. .— Ξέρω 'γώ—ὅταν ἤμουνα μικρός. . Ἔτσι λέει ὁ Ἄχαρος, ὁ δοῦλός μας!

Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐφάνη καταπλήξασα τὸν ἀθλητὴν καὶ τὴν σύμβιόν του. Αὕτη δὲ ὑπέλαβε διὰ τῆς γοερᾶς της φωνῆς:

— Δὲν εἶνε καλὰ πράγματα αὐτὰ ποῦ λές, Ζωζό . . . Δὲν σ' ἀγαπῶ ἐγώ;

— Γιατὶ μοῦ τῆς βρέχεις;

— Καὶ θὰ σοῦ βρέξω κι' ἄλλαις ἐγώ, ἐκραύγασεν ὁ Ἡρακλῆς, ἂν δὲν ἀκούσῃς. Ὅσο γιὰ τὸν Ἄχαρο, τὸ μεθύστακα, θὰ φάῃ τῆς χρονιᾶς του ὅταν γυρίσῃ ἀπὸ τὸ καπελειό. Ἔλα τώρα, . . νὰ τελειώνωμεν. Ἔλα! ἢ θἄρθω 'γώ!

— Ποτέ! ἀπήντησεν ὁ παῖς μετ' ἀγρίας ἐπιμονῆς.

Ἠκούσθη τότε θόρυβος πάλης, εἶτα δὲ φωναὶ συγκεχυμέναι ὀργῆς καὶ ὀδύνης. Ὁ Νοὲλ ἡτοιμάζετο νὰ παρεμβῇ, ἵνα σώσῃ τὸ δυστυχὲς παιδίον ἐκ τῆς κτηνωδίας τοῦ Ἡρακλέους, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε.

Δύο χωροφύλακες, ὧν εἷς ἐνωμοτάρχης, ἐφάνησαν αἴφνης. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἐκτύπησε διὰ τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους του μίαν τῶν ξυλίνων παραστάδων, αἵτινες ἀπετέλουν τὴν θύραν τῆς σκηνῆς, κ' ἐφώνησεν αὐθεντικῶς:

— Ἀνοίξατε, ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου, εἰς τὴν χωροφυλακήν!

Ἀμέσως ἐκράτησε σιγὴ ἐν τῷ παραπήγματι· μετὰ νέαν δὲ πρόσκλησιν, τὸ πανίον ὅπερ ἔκλειε τὴν εἴσοδον ἀπεσύρθη ταχέως, καὶ οἱ χωροφύλακες εἰσῆλθον.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς εἶχε τὴν ὄψιν ἐλεεινήν. Ἐν τῷ βάθει ἐφαίνετο ἡ μεγάλη ἅμαξα, ὅπου κατώκει ὁ θίασος, σκάμνοι δὲ χωλοί, καὶ ἕδραι παράλυτοι καὶ ῥάκη ποικίλα ἐσωρεύοντο ἔν τινι γωνίᾳ. Αἰώρα ἀνηρτημένη ἀπὸ δοκοῦ ἐφαίνετο προωρισμένη εἰς τὰς ἀσκήσεις τοῦ Ἡρακλέους, κατὰ τὸ κέντρον δὲ τοῦ περιβόλου, ἐπὶ πηλίνου πυραύνου, ἔβραζε χύτρα ἀναδίδουσα τὰ γνωστὰ ἡμῖν ἤδη ἀρώματα.

Τὸ παράπηγμα περιεῖχε τὰ τρία μόνον πρόσωπα, ὧν πρὸ μικροῦ διηγήθημεν τὴν λογομαχίαν: τὸν Ἡρακλῆ, πυκνὸν ἔχοντα καὶ μέλανα τὸν πώγωνα καὶ τράχηλον ταύρου, ἐνδεδυμένον δὲ ῥυπαρὰν πλεκτὴν ἀναζυρίδα, καὶ καλύπτοντα τοὺς ὤμους δι' ἐπενδύτου ἐκ κιτρινωπῆς ἐρέας· εἶτα τὸν παῖδα τὸν ἐπιλεγόμενον ***ἐξηρθρωμένον***, κάτωχρον, κοιλόφθαλμον καὶ πυρρόστικτον τὴν μορφήν, φέροντα δὲ εἶδος χιτῶνος ἐκ πλινθιωτοῦ ὑφάσματος, ὅστις εἶχεν ἐνδύσει ποτὲ ἴσως κυβιστῆρα τινά, ἀπέκρυπτε δ' ἐντελῶς τὸ ῥικνὸν κ' ἐστρεβλωμένον σῶμα τοῦ παιδίου· τέλος δὲ τὴν οἰκοδέσποιναν, ἥτις ἦτο ἴσως πρὸ εἰκοσαετίας ***ὡραία ἀμερικανὶς***, ἀλλὰ γηράσασα ἐκ τῶν κόπων, τῶν μεριμνῶν καὶ τῶν στερήσεων, οὐδὲν πλέον ἴχνος διετήρει τῆς παλαιᾶς καλλονῆς,—ἂν εἶχέ ποτε κάλλος. Τὸ ἀτημέλητον δὲ τῆς ἐνδυμασίας αὐτῆς οὐδεμίαν περὶ τούτου κατέλειπε πλάνην. Ἡ κόμη της, μεσοπόλιος ἤδη, προέκυπτεν ὑπὸ πενιχρὸν μανδίλιον, ἔφερε δ' ἐσθῆτα ἐξ ἰνδικοῦ, ἀνοικτῶν χρωμάτων ἀλλὰ κατάτριπτον, ἧς δὲν εἶχε, φαίνεται, καιρὸν νὰ συρράψῃ τὰς πληγάς.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἀνατεθραμμένοι ἐν φόβῳ χωροφυλακῆς, ἀπέμειναν ὡς ἀπολιθωμένοι πρὸ τοῦ ἐνωμοτάρχου καὶ τοῦ συντρόφου του. ***Ὁ ἀμίμητος*** Ἡρακλῆς ὠχρία, μ' ὅλον τὸ γιγάντειον αὐτοῦ σῶμα καὶ τοὺς ἀδρούς του βραχίονας· ἡ ὡραία ἀμερικανὶς, ἥτις τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐσαπώνιζεν ἐντὸς λεκάνης τὴν λευκὴν ἐσθῆτα ἣν ἔμελλε νὰ φορέσῃ κατὰ τὴν ἑσπερινὴν παράστασιν, ἀφῆκε τὸν σάπωνά της νὰ πέσῃ

εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ οὐδ' ἐσυλλογίσθη κἂν νὰ τὸν ἀλιεύσῃ· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ζωζός, Ζωζὸς ὁ ἀνυπότακτος, ὠρθώθη ζωηρῶς καὶ ἠτένιζεν ἐπὶ τοὺς νεήλυδας τοὺς μικροὺς αὐτοῦ ὀφθαλμούς, πλήρεις ἀφελείας συνάμα καὶ θράσους.

Ὁ ἐνωμοτάρχης ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸν τρίκωχον πῖλόν του καὶ εἶπε σαρκαστικῶς:

— Κᾶτι δερνόμεθα, βλέπω, ἐδῶ; ἢ δέρνομεν,.. ὅπως ἀγαπᾶτε·ἤκουσαφωναῖς πρὸ ὀλίγου.

— Ἄ! δὲν εἶνε τίποτε, κύριε ἐνωματάρχη, ἀπήντησεν αἱμύλως ὁ Ἡρακλῆς. Ἤτον μόνον νὰ δώσω ἕνα μαθηματάκι αὐτοῦ τοῦ μικροῦ.. υἱοῦ μου.. Ἀλλὰ ἐννοεῖται ὅτι κτυποῦσα μαλακά μαλακά, γιατὶ δυνατὰ δὲν βαστάει, βλέπετε· εἶνε ἀδύνατος καὶ μποροῦσε νὰ μοῦ ραγίσῃ 'ς τὰ χέρια.

— Ἐκάμναμεν ἐπανάληψιν τῆς ἀποψεσινῆς παραστάσεως, προσέθηκε διὰ φωνῆς λεπτοτάτης ἡ ὡραία ἀμερικανίς. Αἴ, διὰ νὰ γελάσῃ τὸ κοινόν, χρειάζεται, βλέπετε, καὶ ὀλίγαις ξυλιαίς...

— Κ' ἔπειτα, ἐμένα μ' ἀρέσει νὰ μὲ δέρνουν! ἐφώνησεν εὐτολμότατα ὁ ἐξηρθρωμένος.

Κ' ἔστη πρὸ τῶν χωροφυλάκων, ὀρθίαν ἔχων τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν γρόνθον ἐπὶ τῆς ὀσφύος. Ὁ ἀθλητὴς καὶ ἡ σύμβιός του ἠυχαρίστησαν αὐτὸν διὰ θωπευτικοῦ βλέμματος, ὅτι ὑπερήσπιζεν οὕτω τὴν οἰκογένειάν του κατὰ τῆς ἀρχῆς. Ἀλλ' ὁ ἐνωμοτάρχης ἐπανέλαβεν ἀτάραχος.

— Δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ, κύριε... Ἡρακλῆ· τοῦ λόγου σου καὶ τὸ ἀγόρι σου νὰ κοπιάσετε, παρακαλῶ, μαζύ μου εἰς τὴν δημαρχίαν, ὅπου ἔχουν νὰ σᾶς εἰποῦν δύο λογάκια. Ἐδῶ εἶνε ἡ διαταγή.

Κ' ἐπέδειξεν ἔγγραφον πλῆρες ὑπογραφῶν καὶ σφραγίδων.

— Χριστὲ καὶ Παναγία! Τί μὲ θέλουν; ἐψιθύρισεν ὁ Ἡρακλῆς, οὗτινος ἔτρεμον ἤδη αἱ χονδραὶ κνῆμαι.

— Ἐγὼ δὲν ἔκαμα τίποτε! ἐφώνησεν ὁ Ζωζός. Νά! ἂς τὸ ποῦν *αὐτοί*, ἐγὼ ἀγαποῦσα πάντα τοὺς χωροφυλάκους, γιατὶ εἶνε καλοντυμένοι.

— Τὰ λόγια εἶνε περιττά, ὑπέλαβεν ὁ ἐνωμοτάρχης. Τραβᾶτε γρήγορα διὰ τὸ δημαρχεῖον. Πάρτε μαζὺ καὶ τὰ διαβατήριά σας, ἂν ἔχετε, διότι θὰ σᾶς τὰ ζητήσουν. Βλέπων δὲ τὴν κατάπληξιν εἰκονιζομένην ἐπὶ τῶν προσώπων τῶν μελῶν τοῦ θιάσου, προσέθηκεν ἠπιώτερον:

— Δὲν ἔχετε νὰ φοβηθῆτε... ἂν ἡ συνείδησίς σας εἶνε καθαρά, ὁ κύριος ἀνακριτὴς θὰ σᾶς ἀπολύσῃ, ἀφοῦ σᾶς ἐξετάσῃ. Εἶνε ὑπόθεσις μιᾶς στιγμῆς.

— Μὰ τέλος πάντων τί μὲ θέλουν, ἐνωματάρχη μου;

— Ὁ ἀνακριτὴς θὰ σοῦ τὸ εἰπῇ. Ἔλα τελείωνε.

Ἡ ὑπακοὴ ἦτο ἀναπόδραστος· ὁ δὲ Ἡρακλῆς, ἀφοῦ ἀντήλλαξε ταπεινῇ τῇ φωνῇ λέξεις τινὰς μετὰ τῆς ὡραίας ἀμερικανίδος, ἤρχισε μετὰ τοῦ Ζωζοῦ τὰς πρὸς ἀναχώρησιν ἑτοιμασίας του. Ἐκόμβωσε τὸν κίτρινον ἐπενδύτην του, ἐκάλυψε τὴν κεφαλήν του διὰ πίλου τεφροῦ καὶ πλατυγύρου, κ' ἔχωσεν εἰς τὸ θυλάκιόν του παλαιόν τινα χαρτοφύλακα, ὃν ἔφερεν ἡ σύμβιός του. Εἰς τὸν Ζωζὸν ἐφόρεσαν, ἐπὶ τοῦ χιτῶνος του, εἶδος τι κοντογουνίου, ὑπερραμένον ἔχοντος δέρμα γαλῆς, καὶ πηλίκιον μὲ χρυσοῦν σειρήτιον. Ἦσαν ταῦτα τὰ ὡραιότατα τῶν ἐνδυμάτων τῶν δυστυχῶν ἐκείνων, οὕτω δὲ στολισμένοι ὑπελάμβανον ἑαυτοὺς ἀξίους νὰ παραστῶσιν ἐνώπιον ἡγεμόνος.

Ἐνῷ πατὴρ καὶ υἱὸς ἐπεμελοῦντο τὰ τῆς ἐνδυμασίας των, τὸ παράπηγμα ἔμενεν ἀνοικτόν, καὶ οἱ δύο χωροφύλακες ἐφρούρουν τὴν εἴσοδον. Ὁ Νοέλ, ὅστις ἐγνώριζε τὸν ἐνωμοτάρχην, εἶπεν εἰς αὐτὸν ταπεινῇ τῇ φωνῇ:

— Μοῦ ἐπιτρέπετε ν' ἀποτείνω εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς μίαν δύο ἐρωτήσεις;

Ὁ ἐνωμοτάρχης εἶχεν ἤδη λάβει βεβαίως παραγγελίας περὶ τοῦ μηχανικοῦ, διότι ἀπήντησε.

— Μάλιστα, κύριε Νοέλ, ἀλλὰ προσέξατε μήπως βλαφθῇ ἡ ἀνάκρισις.

— Μὴ φοβῆσθε. Θὰ ἰδῆτε.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην προσήγγισαν ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Ζωζός. Ὁ πατὴρ ἦτο σκεπτικὸς καὶ ἀνήσυχος· τὸ δὲ παιδίον ἐφαίνετο ἀμέριμνον, καὶ ἀνελογίζετο ἴσως ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει θ' ἀπέφευγε τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοὐλάχιστον τὰς φοβερὰς ἀσκήσεις τῆς ἐξαρθρώσεως.

Ὁ Νοέλ εἶπε γελῶν πρὸς τὸν Ἡρακλῆ:

— Αἴ, φίλε! Ἐλησμονήσατε φαίνεται καμμίαν διατύπωσιν; Μὴ φοβῆσθε! αἱ ἀρχαὶ τοῦ Βωβραὶ δὲν εἶνε κακαί, καὶ θὰ ἐπιστρέψετε ἥσυχα ἥσυχα νὰ γευματίσετε... Δὲν ἠμπορεῖτε ὅμως νὰ μᾶς δώσετε καμμίαν πληροφορίαν διὰ τὰς πυρκαϊὰς αὐτάς, αἱ ὁποῖαι ἀφανίζουν τὸν τόπον;

Ἡ μορφὴ τοῦ Ἡρακλέους ἐξέφρασεν εἰλικρινῆ ἔκπληξιν.

— Ἐγώ! ἀπήντησεν· καὶ ποῦ νὰ εἰξεύρω ἐγώ...

— Αἴ! ὁσάκις εἶνε πυρκαϊά, εἶσθε καὶ σεῖς ἐμπρὸς πάντοτε, μ' ὅλην σας τὴν ἀκολουθίαν. Περιφερόμενος τοιουτοτρόπως, θὰ εἴδατε βέβαια, θὰ ἠκούσατε...

— Ἐγώ, ἀφέντη, κυττάζω τὴ δουλειά μου. Ἡ ζωὴ εἶνε βαρειὰ σήμερα, καὶ τὸ ψωμὶ βγαίνει δύσκολα! Ὅταν εἶνε, βλέπετε, ὀχλοβοὴ καὶ ἀνακατοσοῦρα, αἴ, οἱ ἄνθρωποι τότε πη-

γαίνουν εὐκολώτερα εἰς τὸ *θέατρον*. Αὐτὸ τὸ ξεύρομ' ἐμεῖς καὶ γι' αὐτὸ τρέχομε πάντοτε, ὅταν συμβῇ τίποτε. Προχθὲς ἤμεθα εἰς τὸ Γρωβιά, δυὸ λεύγαις ἀπ' ἐδῶ, ὅταν ἔξαφνα τὰ μεσάνυκτα ἀκούομεν: φωτιὰ 'ς τὸ Βωβραί! Ἐζητοῦσαν συνδρομήν, καὶ οἱ χωρικοὶ ἐκίνησαν εὐθὺς μὲ τὴν ἀντλίαν των. Εἰς μίαν στιγμὴν ἑτοιμαστήκαμε κ' ἐμεῖς· ἔζεψα τὸ ἄλογο 'ς τὸ ἁμάξι καὶ ἤλθαμεν μαζύ των. Δὲν τὸ συλλογίστηκα ἄσχημα,διότι χθὲς τὸ βράδυ εἴχαμε εἰσπραξιν καλήν. Ἤταν στρατιῶται, πυροσβέσβέστοι, κάτοικοι πολλοί..,.. ἀπόψε πάλιν, ποῦ τὰ πράγματα ἡσύχασαν, μόλις θὰ βγάλωμεν τὸν φωτισμόν.

Αἱ ἐξηγήσεις αὗται ἐδίδοντο δι' ἤθους ἀγαθῆς πίστεως διαλύοντος πᾶσαν ἀμφιβολίαν.

— Ἔτσι λοιπόν, ὑπέλαβεν ὁ Νοὲλ μετὰ φαινομένης ἀδιαφορίας, δὲν ἠξεύρετε τίποτε; Ἀλλ' αὐτὸς ὁ μικρός, ἐξηκολούθησε στρεφόμενος πρὸς τὸν Ζωζόν, κᾶτι ἠμποροῦσε νὰ ἀνακαλύψῃ. Εἶνε ἀρκετὰ εὐκίνητος, καὶ θὰ εἶνε καὶ παράλυτος, εἶμαι βέβαιος. Θὰ φεύγῃ πότε καὶ πότε, νὰ τρέχῃ 'ς τοὺς ἀγροὺς καὶ νὰ σουφρώνῃ μῆλα καὶ ἀχλάδια ἀπὸ τοὺς κήπους;

Ὁ Ἡρακλῆς οὐδόλως ὑπώπτευε τὸν σκοπὸν τῶν ἐρωτήσεων αὐτῶν.

— Αὐτός, ἀφέντη μου; ἀπήντησεν ὑψῶν τοὺς ὤμους. Δὲν τὸν 'ξεύρετε. Εἶν' ἕνας ἀκαμάτης, ποῦ δὲν 'ξεύρω τί νὰ τὸν κάμω. Διόλου ὄρεξι διὰ δουλειά, καὶ κοιμησιὸ ὅλη 'μέρα. Δὲν εἶνε γιὰ *καλλιτέχνης* αὐτός!

— Ἀλλὰ τὰ μῆλα, τ' ἀχλάδια θὰ τοῦ ἀρέσουνε, ὑποθέτω.

— Διόλου! ἀπήντησεν ἀποτόμως ὁ Ζωζός· ἔξω ἀπὸ ὠμὰ πράγματα! Σοῦπα καὶ ῥακί, μάλιστα!

— Καὶ χρήματα; Νᾶχῃς μερικαὶς δεκάραις εἰς τὴν τσέπη σου;

— Ὄχι, ὄχι! ὅταν ἔχω μοῦ τῆς πέρνουν.

Ὁ Νοὲλ ἐγνώριζεν ἤδη ὅ,τι ἤθελε νὰ μάθῃ.

— Πηγαίνετε καλοί μου ἄνθρωποι, εἶπεν εἰς τοὺς ἀθλητάς. Ὁ δικαστὴς θὰ σᾶς ἀπολύσῃ βέβαια ἐντὸς ὀλίγου. Θάρρος!

Ἐνῷ δ' ἀνεχώρουν, ὁ Νοὲλ ἐβεβαιώθη, παρατηρῶν τὰ ἰσχνὰ μέλη καὶ τὰς ῥαιβὰς κνήμας τοῦ παιδίου, ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ ἔπραξεν ὅ,τι ὑπετίθετο.

— Χωρὶς ἄλλο, ἐψιθύρισεν, ὁ Γριβὲ ἀπατᾶται· δὲν εἶν' αὐτός.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ἡ ἔπαρσις εἶνε τὸ κίβδηλον νόμισμα τῆς ἀξίας, ἀλλὰ κίβδηλον νόμισμα, ὅπερ κυκλοφορεῖ ὡς γνήσιον.

ΔΥΟ ΛΗΣΜΟΝΗΘΕΝΤΕΣ

Πρὸ βραχέος χρόνου ἐτελέσθη ἐν Ἀθήναις μέγα μυστήριον, τὸ βάπτισμα τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως. Ἀληθῶς ἐλάχισται ἦσαν αἱ ὁδοὶ αἵτινες ἔφερον ὄνομα, αἱ δὲ πλεῖσται ἦσαν ἐπισήμως μὲν πάντη ἀνώνυμοι, κατ' ἔθος δ' ἐγνωρίζοντο ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ παντοπώλου τοῦ τυχὸν ἐν αὐταῖς ἐγκαθιδρυμένου, ὅστις εἶχεν ἔργον οὐ μόνον νὰ πωλῇ εἰς τοὺς γείτονας τὰ λεγόμενα ἀποικιακὰ εἴδη, ἀλλὰ καὶ νὰ χρησιμεύῃ εἰς τοὺς διαβάτας ὡς ζῶν εὑρετήριον τῶν περιοίκων.

Οἱ ἀναλαβόντες κατ' ἐντολὴν τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς νὰ βαπτίσωσι τὰς ὁδοὺς εἶχον διπλοῦν ἔργον νὰ ἐκπληρώσωσι, νὰ σκεφθῶσι τί νὰ πράξωσι περὶ τῶν ἤδη φερουσῶν ὄνομα ὁδῶν καὶ νὰ εὕρωσι βαπτιστικὸν διὰ τὰς ἀνωνύμους. Ὡς πρὸς τὰς πρώτας ὀρθῶς ἔπραξαν διατηρήσαντες τὰ παλαιὰ αὐτῶν ὀνόματα τὰ ἤδη ἀναγεγραμμένα καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γνωστά, εἰ καί τινα αὐτῶν, μάλιστα ἐκ τῶν ἐχόντων ἀρχαιολογικὰς ἀξιώσεις,εἶχον ἐσπευσμένως δοθῆ ὑπὸ τῶν πρώτων ἀναδόχων. Τὸ ἐναντίον ἤθελεν ἐπιφέρει οὐ μόνον σύγχυσιν ἴσως εἰς συμβολαιογραφικὰς πράξεις,ἀλλὰ καὶ ἄλλας ἐνοχλήσεις εἰς τὸ κοινόν, οὐδ' ὑπῆρχε πιθανότης, ὅτι οἱ πολλοὶ ἤθελον ἐθισθῆ εἰς νέας μετωνυμίας. Ἡ ὁδὸς Τολέδου ἐν Νεαπόλει, καίπερ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μεταβαπτισθεῖσα εἰς ὁδὸν Ῥώμης, μόνον ὑπὸ τὸ παλαιὸν ποιητικόν της ὄνομα εἶνε γνωστὴ εἴς τε τοὺς ἀστοὺς τῆς Παρθενόπης καὶ εἰς τοὺς παρεπιδημοῦντας ξένους. Ἐν δὲ Φλωρεντίᾳ, ὅπου εἶχε γείνει γενικὴ μεταβολὴ τῶν ὀνομάτων τῶν ὁδῶν, ἐνθυμοῦμαι ὁποίας δυσχερείας ἀπήντων οἱ πολῖται νὰ εὑρίσκωσι τοὺς δρόμους πρὸ δεκαετίας, εἰ καὶ εἶχε παρέλθει ἱκανὸς χρόνος ἀπὸ τῆς ἀναβαπτίσεως. Ἢ μὴ δὲν ἤρκει τὸ κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ βασιλείου περὶ τὴν ὀνομασίαν τῶν δήμων τοῦ κράτους γενόμενον λάθος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ὑπὸ τὴν ἀρχαιόζηλον μεταμφίεσιν κατέστησαν ἀδιάγνωστα πολλὰ τῶν σημερινῶν χωρίων, ἐν οἷς τινα φέρουσιν ὄνομα γνωστὸν ἐκ τῆς μεσαιωνικῆς ἢ νεωτέρας ἡμῶν ἱστορίας, ἐνίοτε δὲ καὶ δόξαν καλυφθεῖσαν ὑπ' ὀνομασίας, πολλάκις ἐκταφείσης ἐκ γεωγραφικῶν ἐγχειριδίων;

Εὐρεῖα δ' ἠνοίγετο κέλευθος εἰς τοὺς δημοπροβλήτους ἀναδόχους, ἀναλαμβάνοντας τὴν εὕρεσιν ὀνομάτων δι' ἑκατοντάδας ὁδῶν ὅλως ἀνωνύμων. Ἡ παλαιὰ τοπογραφία τῆς πόλεως καὶ ἡ ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀρχαία, μεσαιωνικὴ καὶ νεωτέρα, οἱ ἐπιφανεῖς ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῇ ποιήσει Ἕλληνες πάντων τῶν αἰώνων, οἱ φιλέλληνες, πρόσθες καὶ τὰ-

ἀπαιτήσεις ἀθηναϊκῶν τινων οἴκων, παρεῖχον περίσσειαν ὀνομάτων, καὶ τὸ ἔργον ἐτελέσθη ἄνευ δυσχερειῶν, οἷαι παρουσιάσθησαν, ὡς φαίνεται, μόνον ἐν τῇ ἐκτελέσει, ἕως καὶ αὗται ἐξωμαλύνθησαν, καθηλουμένων ἤδη τῶν πινακίδων. Ἴσως τινὰ ὀνόματα δὲν ἔπρεπε νὰ τεθῶσι, προτιμωμένων ἄλλων. Ἴσως τινὰ ἠδύναντο νὰ παραλειφθῶσιν ὡς κακόηχα ἢ δύσληπτα. Ἀλλὰ φθόνος οὐδείς. Ἂς εὐχαριστήσωμεν τοὺς ἐργασθέντας ὅπως ἀπαλλάξωσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἐν οὐ δέοντι καταφυγῆς εἰς τὰ παντοπωλεῖα.

Ἀλλ' ἂς ἐπιτραπῇ ἐνταῦθα νὰ γείνῃ μνεία δύο ὀνομάτων, ἅτινα δὲν ἔπρεπε νὰ λείψωσιν ἀπὸ τοῦ καταλόγου τῶν ἀθηναϊκῶν ὁδῶν. Εἶνε δύο γνήσια ἀθηναϊκὰ ὀνόματα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, ἐνθυμίζοντα ἡμέρας θλιβερὰς, ἀνακαλοῦντα εἰς τὴν μνήμην τὰς μικρὰς ὑποδούλους Ἀθήνας, καὶ διὰ τοῦτο ἴσα ἴσα ὄντα ἄξια νὰναγραφῶσιν ἐν πινακίδι ὁδοῦ τινος τῶν νέων Ἀθηνῶν, ὅπως οἱ παροδῖται μὴ λησμονῶσι τὰ μαρτύρια τῶν παρελθουσῶν γενεῶν τῆς πόλεως, ἥτις εἶνε σήμερον ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου.

Οἱ δύο λησμονηθέντες εἶνε μία γυνὴ καὶ εἷς ἀνήρ, Βασιλικὴ ἡ Ἀθηναία καὶ Μιχαὴλ ὁ Λίμπονας.

Ὑποπτεύω, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν δὲν γνωρίζουσιν οὔτε ἐκείνην οὔτε τοῦτον. Ἀγνοῶ δὲ καὶ ἂν σώζονται ἀπόγονοι αὐτῶν ἐν τῇ πόλει τῆς Παλλάδος. Ἀλλ' ἡ ἱστορία αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ μένῃ ἄγνωστος, καθότι ἀμφοτέρων ὁ βίος συνδέεται πρὸς τὰ προνόμια, ὧν τυγχάνουσαι αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἔζων ἀνεκτότερον πολλῶν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων ὑπὸ τὸν ὀθωμανικὸν ζυγόν.

Οὐδὲν θαῦμα ἂν τὸ ὄνομα τῆς Βασιλικῆς εἶνε σχεδὸν παντελῶς ἄγνωστον σήμερον, ἀφ' οὗ ἤδη ὀλίγας δεκάδας ἐτῶν μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς ἔγκριτοι Ἀθηναῖοι παρεπονοῦντο, ὅτι οἱ συμπολῖται αὐτῶν εἶχον ἤδη λησμονήσει τὴν εὐεργέτιν τῆς πόλεως. Ἀλλ' εὐτυχῶς περιεσώθη εἰς ἡμᾶς ἱκανῶς μακρὰ ἔκθεσις περὶ τῆς Ἀθηναίας κόρης ἀξία ἀναγνώσεως. Ὁ Γάλλος De La Guilletière, ἐπισκεφθεὶς τὰς Ἀθήνας περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος καὶ ἐκδοὺς τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ Athènes ancienne et nouvelle, μεταξὺ ἄλλων πολλῶν εἰδήσεων περὶ τῆς πόλεως ὑπὸ τοὺς Τούρκους, ἃς διεφύλαξεν ἡμῖν, ἐξέθηκε καὶ τὰ κατὰ τὴν Βασιλικὴν, οἷα ἔμαθεν αὐτὰ ἐν Ἀθήναις. Εἶνε δὲ γεγραμμένα τὰ περὶ αὐτῆς ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Γαλάτου περιηγητοῦ μετὰ τοιαύτης χάριτος καὶ ἀφελείας, ὥστε νομίζω, ὅτι θὰ εὐχαριστήσω τοὺς ἀναγνώστας, μεταφέρων ἐνταῦθα τὴν διήγησιν ὁλόκληρον.

«Ἡ νέα εὐδαιμονία τῶν Ἀθηνῶν, λέγει ὁ περιηγητής, ἐδόθη εἰς αὐτὴν ὑπὸ νεάνιδος γεννηθείσης ἐντὸς τῶν ἰδίων αὐτῆς τειχῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας Μωάμεθ τοῦ Γ', ἀποθανόντος τῷ 1604 καὶ ὅστις ἦτο πρόπαππος τοῦ σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Δ' τοῦ νῦν ἐπέχοντος τὰ σκῆπτρα ταύτης τῆς μοναρχίας. Ἡ νεαρὰ αὕτη Ἀθηναία ἐκαλεῖτο Βασιλική (Basilia·) ἀλλ' ἐπειδὴ ἕνεκα τῶν θελγήτρων τοῦ προσώπου της εἰσήχθη εἰς τὸ σεράγιον, οἱ Τοῦρκοι τὴν μετωνόμασαν Ἰοχαήν (Johahi). Ὀλίγου δεῖν δ' ἀνεκηρύσσετο Χουγκιὰρ Ἀζακῆ, ἤτοι πρώτη σουλτάνα τῆς αὐτοκρατορίας, τυγχάνουσα μικρῷ ὑποδεεστέρας εὐτυχίας τριῶν ἄλλων κορασίδων, αἵτινες, ἐξ Ἀθηνῶν καταγόμεναι, ἔγειναν αὐτοκράτειραι τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ ὁ μὲν Θεοδόσιος ὁ Β' ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρκαδίου, ἐνυμφεύθη (421 μ.Χ.) τὴν Ἀθηναΐδα, θυγατέρα τοῦ Λεοντίου, ὀνομαστοῦ φιλοσόφου τῶν Ἀθηνῶν, ὅστις μετωνόμασε τὴν ὡραίαν κόρην ἀπὸ Ἀθηναΐδος Εὐδοκίαν· ἀλλ' ὑπ' ἀμφότερα τὰ ὀνόματα διεκρίθη ὡς ἡ σοφωτάτη, συνετωτάτη καὶ περικαλλεστάτη γυνὴ τοῦ αἰῶνος. Ἔπειτα δὲ (769 μ. Χ.) Λέων ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου ἠγάγετο γυναῖκα τὴν Εἰρήνην, γεννηθεῖσαν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, ἀλλ' ἔχουσαν πολὺ ὀλιγώτερα προτερήματα τῶν τῆς Ἀθηναΐδος. Μετὰ δέ τινα χρόνον (807 μ. Χ.) Σταυράκιος ὁ υἱὸς τοῦ Νικηφόρου, ὅστις μόνον ἐπί τινας μῆνας ἐβασίλευσε, συνεζεύχθη μετὰ τῆς Θεοφανοῦς, χαριεστάτης κόρης, ἥτις ἐπ' ἴσης κατήγετο ἐξ Ἀθηνῶν. Ἡ δὲ Βασιλικὴ εἶχε γονεῖς Χριστιανούς, καὶ ἡρπάγη ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῶν ὑπὸ ἀξιωματικῶν Τούρκων ἐπιτετραμμένων τὸ παιδομάζωμα, οἵτινες ἔμαθον περὶ τῆς ἐκτάκτου αὐτῆς καλλονῆς. Ἡ μήτηρ τῆς κόρης, ἀναλυομένη εἰς δάκρυα κατὰ τὴν ἁρπαγὴν αὐτῆς καὶ σφίγγουσα αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας της, τὴν ἐξώρκισε νὰ ἔχῃ πάντοτε κατὰ νοῦν τὴν θρησκείαν αὐτῆς καὶ τὰς συμφορὰς τῆς πατρίδος της. Ἐπειδὴ δὲ ἡ οἰκογένεια αὐτῆς εἶχεν ὑπάρξει εἴπερ τις καὶ ἄλλη τὸ ἀντικείμενον τῆς πλεονεξίας καὶ τῶν καταδιώξεων τῶν Τούρκων τῆς πόλεως, ἡ νεᾶνις διεφύλαξε μετὰ στοργῆς τὴν ἀνάμνησιν τῶν συστάσεων τῆς μητρός της. Ἐσταλη δὲ εἰς τὸ σεράγιον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ σουλτάνου Ἀχμὲτ, ἡγεμόνος παραδεδομένου εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ ὅστις ἐκ πασῶν τῶν ἀρετῶν αἵτινες ἐνδεικνύουσι τὸν πολεμιστὴν εἶχε μόνον μίαν, τὸ νὰ κατασκευάζῃ ἄριστα βέλη· καὶ μάλιστα οἱ γενίτσαροι δυςηρεστημένοι ἡμέραν τινὰ ἤλεγξαν αὐτὸν ἐν ταραχῇ, λέγοντες, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ κατασκευάζῃ αὐτὰ ἄριστα, ἀφ' οὗ δὲν ἑτόλμα νὰ τα δοκιμάζῃ κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἦτο φιληδονώτατος, κατὰ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ συνηθροίσθη ἐν τῷ

γυναικωνίτῃ συγχρόνως πλῆθος νεανίδων ὡραίων μέγα ὅσον οὐδέποτε. Ἅπαντες οἱ μπεγλερμπέϊδες, ἤτοι οἱ γενικοὶ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν, ὅλα τὰ σαντζάκια, ἤτοι οἱ νομάρχαι, πεπεισμένοι ὅτι εὐηρέστουν εἰς τὸν ἡγεμόνα, καὶ θεωροῦντες τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν φιληδόνων αὐτοῦ διαθέσεων ὡς ἀσφαλὲς μέσον τῆς διατηρήσεως αὐτῶν ἐν τοῖς ἀξιώμασι καὶ τῆς ἀνόδου εἰς μεγαλείτερα, ἔστελλον αὐτῷ καθ' ἑκάστην ἐκλεκτὰς καλλονάς· ἀποστέλλοντες δ' αὐτάς, κατεφόρτονον πάντοτε διὰ κοσμημάτων καὶ δώρων, ὅπως ταῦτα διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ σεραγίου καὶ ἀναγκάσωσι τοὺς εὐνούχους νὰ προστατεύωσι τοὺς μπεγλερμπέϊδες τοὺς ἀποστέλλοντας τὰς κόρας καὶ τὰ δῶρα. Τὴν ἀρίστην δὲ μερίδα πρέπει πάντοτε νὰ λαμβάνῃ ὁ κισλὰρ-ἀγᾶς, καθότι ἐκ τῆς εὐνοίας αὐτοῦ ἢ δυσμενείας αἱ ὡραῖαι τοῦ χαρεμίου γίνονται τὸ ἐκλεκτὸν ἀντικείμενον τῶν θωπειῶν τοῦ ἡγεμόνος ἢ ἀπόβλητα καθάρματα. Ἂν τις αὐτῶν κατώρθωσε νὰρέσῃ εἰς τὸν ἀρχιευνοῦχον τοῦτον, κατέθηκεν εἰς χεῖρας ἀσφαλεῖς τὰ ἴδια αὐτῆς συμφέροντα καὶ τὰ τῶν μπεγλερμπέϊδων οὓς συνιστᾷ εἰς αὐτόν· ὁ κισλὰρ-ἀγᾶς θὰ εὕρῃ τρόπον νὰ καταστήσῃ καὶ τὴν μὲν καὶ τοὺς δὲ ἀρεστοὺς εἰς τὸν σουλτάνον. Ἀλλ' ἡ Βασιλικὴ ἢ Ἰοχαὴ ἦλθεν εἰς τὸ σεράγιον φέρουσα ἀντὶ πάσης ἄλλης συστάσεως καὶ ἀντὶ παντὸς ἄλλου πλούτου μόνα τὰ θέλγητρα τοῦ ἰδίου προσώπου. Μὴ ἔχουσα ἄλλον εἰςαγωγέα πλὴν τῶν κατωτέρων ἀξιωματικῶν τῶν ἁρπασαντων αὐτὴν ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου, ἐμίσει αὐτοὺς, ἀποδοκιμάσασα τὴν βίαν αὐτῶν, καὶ δὲν θὰ ἐδείκνυε διάθεσιν νὰ δεχθῇ τὰ δῶρά των καὶ ἐν ᾗ περιπτώσει θὰ ἦσαν ἀρκετὰ πλούσιοι, ὥστε νὰ παράσχωσιν εἰς αὐτὴν τοιαῦτα. Ἀλλ' ὅμως ἡσυνήθεια καθιστάνει τὰς τοιαύτας ἐλευθεριότητας ὑποχρεωτικάς. Ὅτε δὲ ἡ Ἰοχαὴ εἰςῆλθεν εἰς τὸ σεράγιον, εἷς τῶν μαύρων εὐνούχων, ὅστις ἐφρούρει κατὰ τὴν πύλην, εἶπεν εἰς αὐτὴν ταπεινῇ τῇ φωνῇ· «τούλάχιστον μὴ κάμῃς ὅ τι ἡ τελευταῖον εἰςελθοῦσα ἐνταῦθα, ἥτις, μὴ φιλοδωρήσασα ἕνα τῶν ἀξιωματικῶν, περιεφρονήθη.» Εἰς δὲ ἀπόστασιν ἓξ βημάτων γηραιά τις *kartoùr*, ἤτοι μία τῶν θαλαμηπόλων ὧν ἑκάστη ἡγεῖται πέντε τῶν γυναικῶν τοῦ χαρεμίου, θελχθεῖσα ὑπὸ τῆς καλλονῆς τῆς Ἰοχαῆς, προςῆλθε καὶ εἶπεν εἰς αὐτήν· «Τίς εἶνε ὁ πασᾶς, ὃν ἐπιθυμεῖς νὰ προστατεύσῃς; Ἔχεις φίλτρα δυνάμενα νὰ δικαιολογήσωσιν ὅλα τὰ ἐγκλήματα ὅσα θὰ πράξῃ, καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου φέρουσιν ἤδη τὴν συγχώρησιν τῶν ἁρπαγῶν του.» Καὶ τὸ μὲν ἔθος τοῦ κολακεύειν εἶνε παγκόσμιον, ἡ δὲ ἀπληστία πρὸς δωροληψίαν φέρει ἐπὶ τὰ χείλη χαριεντισμοὺς καὶ ἐν τῷ σεραγίῳ ὡς ἀπανταχοῦ. Ἀλλ' εἶνε ἀληθῶς ἄξιον ἐκπλήξεως πῶς οἱ εὐνοῦχοι εἶνε ἐν ἐκείναις ταῖς χώραις φιλοχρήματοι, ἐν ᾧ κέκτηνται ἤδη περιουσίαν καὶ δὲν ἔχουσι τέκνα εἰς ἃ νὰφήσωσι τὰ ἀγαθὰ ἅτινα θησαυρίζουσι. Τοῦτο ἀποδεικνύει σαφῶς ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν λογικὴν ἀπὸ τῆς γενικῆς τῶν ἀνθρώπων ἀδυναμίας καὶ ὅτι αἱ κακίαι ἡμῶν προέρχονται ἐκ τῶν διαστροφῶν τῆς φύσεως μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν ἀναγκῶν τοῦ βίου.

«Ἡ Ἰοχαὴ οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθη νὰπαντήσῃ εἰς τοὺς μισθίους ἐκείνους ἢ τοὺς λόγους οὓς συχνὰ ἐπανέλαβεν ἐν τῷ σεραγίῳ· «δὲν ἔχω τίποτε νὰ προςφέρω εἰς ὑμᾶς, καὶ ἂν ἀκόμη ἠδυνάμην νὰ σας δώσω τὴν πόλιν ἐν ᾗ ἐγεννήθην, διότι καὶ αὐτὴ εἶνε οὕτω πτωχὴ, ὥςτε δὲν θὰ την ἠθέλετε.» Ἔλεγε δὲ ταῦτα, παρασκευάζουσα ὀλίγον κατ' ὀλίγον μετὰ πολλοῦ πνεύματος, ἤτοι ὡς θυγάτηρ τῶν Ἀθηνῶν, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡ μήτηρ εἶχε συστήσει εἰς αὐτὴν πρὸς ὠφέλειαν τῆς πατρίδος. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν παρεδόθη εἰς χεῖρας τῆς *kartoùr kiáγια*, ἤτοι τῆς ἀρχιθαλαμηπόλου. Ὅτε δὲ αὕτη εἰςήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν *sousoùk-ὀrtãr*, ἤτοι εἰς τὸν θάλαμον τῶν νεωστὶ ἐλθουσῶν, ὁ σουλτάνος εὑρίσκετο ἐν αὐτῷ μετὰ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ εὐνοουμένων, αἵτινες διεσκέδαζον αὐτὸν παρορμῶσαι εἰς δρόμον ἔλαφον οἰκοδίαιτον, ἣν ἐπείραζον αἱ εὐνοούμεναι, ἀντιπειραζόμεναι ὑπ' αὐτῆς. Ἐπὶ δὲ τῇ διαδόσει τῆς ἀφίξεως τῆς Ἰοχαῆς, τὰ μετὰ τῆς ἐλάφου παίγνια διεκόπησαν, τὰ ἐξ ἀνθέων πλέγματα, δι' ὧν ἤθελον νὰ στολίσωσιν αὐτὴν, ἐτέθησαν ἐκποδὼν, καὶ αἴφνης ταραχὴ θανάσιμος κατέλαβε πάσας ἐκείνας τὰς καλλονάς. Πάντοτε ὁπόταν φθάσῃ εἰς τὸ χαρέμιον νέα τις γυνή, ἡ ζηλοτυπία, ἡ περιέργεια, ὁ φόβος καὶ μυρίαι ἄλλαι καταπλήξεις συνταράσσουσιν αὐτάς. Ἐν δὲ τῇ περιστάσει ταύτῃ τίς ἀντίζηλος δὲν ὤφειλε νὰ τρέμῃ; Μόνον ἐκεῖναι δὲν θορυβοῦνται ὅσαι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἔτυχον ἀπόβλητοι τῆς εὐνοίας τοῦ ἡγεμόνος, αἵτινες ἐνασμενίζουσι μετὰ σπουδῆς λέγουσαι, ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη καλλονὴ ὁποία ἡ τῆς νέας δούλης, καὶ ταῦτα ὅπως προκαλέσωσι τὸ πεῖσμα ἐκείνων αἵτινες εὐδοκιμοῦσι. Παρετηρήθη, ὅτι ὁ σουλτάνος τὸ κατ' ἀρχὰς δὲν ἔδειξε μεγάλην σπουδὴν νὰ την ἴδῃ· τοῦτο δὲ προεξένησε χαρὰν εἰς τὰς εὐνοουμένας. Ἠρώτησε δὲ μόνον ἂν ἦτο ἀληθῶς τοσοῦτον ὡραία ὅσον εἶχον κηρύξει αὐτήν. Κατὰ πρῶτον τέσσαρες ὀδαλίσκαι προςεφέρθησαν νὰ μεταβῶσιν εἰς ἐξέτασιν αὐτῆς, ἡ δὲ ἀναμενομένη περὶ αὐτῆς ἔκθεσις αὐτῶν ἦτο ἤδη προμεμελετημένη ἐν τῇ ψυχῇ των. Τοὐλάχιστον ὁ σουλτάνος ἦτο πεπεισμένος περὶ τούτου, ἐπειδὴ, γνωρίζων ἐκ πείρας τοὺς τρόπους τοῦ ὡραίου φύλου, κατενόει, ὅτι αἱ γυναῖκες ἐξεύρουσι νὰ ὁμιλῶσι παρὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, καὶ ὅτι, φθονοῦσαι ἡ μὲν τὴν δέ, προςποιοῦνται μέν, ὅτι ἐπαινοῦσι πονηρῶς ὅ τι δὲν

εὑρίσκουσιν ὡραῖον, λαλοῦσι δὲ μετὰ περιφρονήσεως περὶ παντὸς ὅ τι κρύφα θέλγει αὐτὰς ἐπὶ μᾶλλον. Ὁ σουλτάνος λοιπὸν ἦτο συνειθισμένος εἰς τὰς ἀναληθείας τῆς ζηλοτυπίας καὶ εἴξευρεν ἐκ τῶν προτέρων πῶς νὰ ἐξηγήσῃ ὅ τι ἔμελλον νὰ εἴπωσιν αὐτῷ περὶ τῆς Ἰοχαῆς. Ἀλλὰ δὲν εὑρέθη εἰς τὴν δυσχερῆ ταύτην θέσιν, καθότι ἐκεῖναι δὲν ἐπέστρεψαν καθόλου, καὶ τοῦτο δὴ ἤρκεσεν αὐτῷ εἰς ἐξεικόνισιν φυσικὴν τῆς Ἀθηναίας, ἐπειδὴ ἐκρινεν ὀρθῶς, ὅτι αἱ ἄλλαι δὲν ἐτόλμων νὰ ἔλθωσιν ὅπως κηρύξωσι τὸν θρίαμβον τῆς νέας ταύτης ἀντιζήλου. Λαβὼν δὲ τὴν ἔνδειξιν ταύτην τῆς καλλονῆς της, ἔτρεξε πρὸς αὐτήν. Τὴν εἶδε καὶ εὗρεν αὐτὴν οὕτως ὡραίαν, ὥστε ἐνησμένιζεν ἐπαναλαμβάνων εἰς αὐτὴν τοῦτο ἐπὶ δύο ὅλας ἡμέρας, καὶ ἐπὶ μακρότατον χρόνον ἐκείνη μόνη περιέσπασεν ὅλας αὐτοῦ τὰς μερίμνας.

«Ἡ Βασιλικὴ τὸ πρῶτον ἠσχολήθη περὶ τὴν μελέτην πασῶν τῶν σκευωριῶν καὶ ῥαδιουργιῶν τῶν ὀδαλισκῶν, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιδείξῃ διαγωγὴν ὅλως διάφορον τῆς ἐκείνων. Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν εὑρίσκετο μόνη μετὰ τοῦ σουλτάνου ἔν τινι κιοσκίῳ, ἤτοι σκιάδι ὁρώσῃ πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐπεχείρησε νὰ καταδείξῃ εἰς αὐτὸν ἐπιτηδείως τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὸν ὤνιον χαρακτῆρα τῶν εὐνοουμένων τούτων, αἵτινες ἐπώλουν τὰ ἀξιώματα τῆς αὐτοκρατορίας διὰ τῶν μαύρων εὐνούχων καὶ ἐκαπηλεύοντο τὰς κυριωτάτας θέσεις τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς διοικήσεως. Ὁ σουλτάνος, ὅστις ἐτύγχανε τότε ὢν εὔθυμος, εἶχε στείλει νὰ φέρωσι πέντε ἢ ἓξ τῶν προσφιλεστέρων ὀδαλισκῶν ὅπως φαιδρύνωσιν αὐτόν. Ἐν ᾧ δ' αὗται ἐπλησίαζον, ἡ Ἰοχαὴ ἔδειξεν αὐτὰς εἰς τὸν σουλτάνον, καὶ προσεφώνησεν αὐτὸν μετὰ ὕφους εὐγενοῦς, ἀλλὰ πονηροῦ διὰ τῆς ἑξῆς προσλαλιᾶς περιλαμβανούσης ὅλας κείνας τὰς συνήθεις φράσεις τὰς δεικνυούσας τὸν βαθὺν σεβασμὸν μεθ' οὗ ἅπαντες οἱ Τοῦρκοι προσαγορεύουσι τὸν ἡγεμόνα. « Εἴθε ὁ θεὸς νὰ μηκύνῃ τὰς ἱερὰς ὑμῶν ἡμέρας. Εἴθε ὁ προφήτης νὰ σας διατηρήσῃ. Ἰδοὺ προσέρχεται ὁμάς τις πρὸς τὸν βασιλέα τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης. Εἴθε ὁ ὕψιστος θεὸς νὰ σας διαφυλάξῃ· ἐγὼ θὰ σας εἴπω ὁποῖοί τινες ἄνθρωποι εἶνε.» Ἔπειτα δὲ χωρὶς νάφήσῃ εἰς τὸν σουλτάνον χρόνον νὰπαντήσῃ, ἔδειξεν αὐτῷ τὰς εὐνοουμένας τὴν μὲν μετὰ τὴν δέ, προσθέτουσα πάντοτε μετὰ σεβασμοῦ· «τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ ἔστω μεθ' ὑμῶν, ἡ εἰρήνη τοῦ προφήτου εὐλογείτω τὰς ἡμέρας ὑμῶν. Ἰδοὺ ὁ πασᾶς τοῦ Ἀλεπίου». Καὶ ταῦτα λέγουσα ἔδειξεν εἰς τὸν σουλτάνον εὐνοουμένην τινά, ἥτις πρὸ δύο ἡμερῶν εἶχε λάβει τὸ πασαλίκιον τοῦ Ἀλεπίου χάριν ἰδιώτου τινός, ὅστις εἶχεν ἀνταμείψει αὐτὴν πλουσίως. «Πλησίον αὐτοῦ ἰδὲ τὸν μπέην τοῦ Μισιρίου, καὶ ὁ ἄλλος ἐκεῖνος εἶνε ὁ καδῆς τῆς Τραπεζοῦντος· ἀλλὰ μετὰ δύο ἡμέρας δὲν θὰ εἶνε πλέον καδῆς· ὁ παρ' αὐτῷ βαίνων προσφέρει χίλια τσεκίνια περισσότερα ἐκείνου. Ἐγὼ δέ, ἐξηκολούθησεν— εἴθε ὁ μέγας προφήτης νὰ εὐλογῇ τὴν βασιλείαν σου—ἓν μόνον ἐπιθυμῶ, νὰ λάβω θέσιν ἐν τοῖς ἱεροῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ἐν τῇ βασιλικῇ σου καρδίᾳ, καὶ διὰ νὰ τύχω ταύτης προσφέρω τὸ αἷμα καὶ τὴν ζωὴν τῆς δούλης σας. Εἰς τὰς συντρόφους μου ἀφίνω τὴν διάθεσιν τῶν ἀξιωμάτων τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ ἃς ἀφήσωσιν εἰς ἐμὲ τὴν καρδίαν τοῦ μεγαλειοτάτου σουλτάνου. Ἡ διανομὴ αὕτη θὰ εὐχαριστήσῃ καὶ αὐτὰς καὶ ἐμέ». Ὁ ἡγεμὼν ἐμειδίασεν, ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἐκ φύσεως εὐεπίφορος εἰς τὸ νὰ εὐεργετῇ τὰς ὀδαλίσκας αὐτοῦ, τὴν ἠνάγκασε νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ χάριν τινὰ καὶ ἐπέπληξιν αὐτὴν χαριέντως, ὅτι ἦτο ὑπεράγαν ἀφιλοκερδής. Ἀλλ' ἡ Ἰοχαή, ἥτις ἤθελε νὰ τύχῃ τοῦ σκοποῦ της διὰ τρόπων ὅλως ἀντιθέτων πρὸς τοὺς τῶν συντρόφων της, δὲν ἔσπευσε νὰ δράξῃ τὴν παρουσιαζόμενην εὐκαιρίαν, ἀλλ' ἀπήντησεμετὰ δεξιότητος πρὸς τὴν ἐπίπληξιν τοῦ σουλτάνου. «Ἡ εὔνοια τοῦ προφήτου ἔστω ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς σας πύλης. Ὁ ὕψιστος θεὸς ἃς σας ὑποστηρίξῃ. Μή με κολακεύητε· δὲν ἐξεύρετε ὁπόσον θερμῶς ἀγαπῶ τοὺς θησαυρούς· ἀλλὰ θέλω τὴν καρδίαν σας· βλέπετε λοιπὸν ὅτι εἶμαι φιλοκερδὴς οὐχ ἧττον τούτων τῶν δούλων».

«Οὕτως ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀπεποιεῖτο τὰ προσφερόμενα ὑπὸ τοῦ σουλτάνου, ὅστις εὑρέθη ἠναγκασμένος νὰπατήσῃ αὐτήν, μοιράσας κρυφίως πολλὰ δῶρα εἰς τοὺς εὐνούχους καὶ τὰς θαλαμηπόλους ἐξ ὀνόματος τῆς Ἰοχαῆς ὡς δῆθεν προερχόμενα ἐξ αὐτῆς. Ὅτε δὲ οἱ λαβόντες τὰ δῶρα προσῆλθον ἵνα εὐχαριστήσωσιν αὐτήν, ἐξεπλάγη, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνόμισεν, ὅτι ἐνέπαιζον αὐτήν, μεμφόμενοι, ὅτι δὲν ἠκολούθησε το γενικὸν ἔθος τῶν ἄλλων, ἀλλὰ τέλος ἐνόησε τὴν φιλόφρονα γενναιότητα τοῦ ἐρωτολήπτου σουλτάνου, ὅστις προκατελάμβανε τὰς ἐπιθυμίας της. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα πάντα δὲν ἔπεισαν αὐτὴν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν αὐτάρκειαν αὐτῆς, ἥτις ἐπὶ τέλους δυσηρέστησε τὸν σουλτάνον. Ἐπειδὴ δὲ ἤθελε νὰποδείξῃ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτά του διὰ παροχῶν λαμπρῶν, ἐκήρυξε φανερὰ ὅτι θὰ ἐδεικνύετο ἀγέρωχος ἐπ' ἴσης ὡς καὶ ἐκείνη, καὶ ὅτι, ἀφ' οὗ ἡ Ἰοχαὴ περιφρονεῖ τὰς χάριτας, εἶχεν ἀπόφασιν νὰ μὴ θέλῃ καὶ αὐτὸς χάριτας παρὰ τῆς Ἰοχαῆς. Τότε λοιπὸν εἶδεν, ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ τολμήσῃ, καὶ, παρακαλέσασα τὸν κισλὰρ-ἀγᾶν νὰ την συντροφεύσῃ, μετέβη εἰς συνάντησιν τοῦ σουλτάνου. «Ἰδού, τώρα ἔχω, εἶπε, τὴν ἀνάγκην τῆς χάριτος τοῦ βασιλέως τῶν βασιλέων. Εἴθε ὁ προφήτης νὰ ἁγιάζῃ τὰς ἡμέρας

του, εἴθε ἡ εὐλογία καὶ ἡ εὐτυχία νὰ σκέπωσι τὴν ἱερὰν κορυφήν του. Θέλω νὰ ζητήσω χάριτάς τινας διὰ τοὺς ἐγγυτάτω τοῦ ὑψηλοῦ σας θρόνου. Διὰ τί αἱ εὐεργεσίαι σας νὰ καταναλίσκωνται ἐκτὸς τοῦ σεραγίου, ἐν ᾧ εἶνε δυνατὸν νὰ διαχύσητε αὐτὰς εἰς τὴν σελαγίζουσαν ὑμῶν πύλην; Καὶ πρῶτον ἄρχομαι ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ σας προσώπου· σᾶς ζητῶ διὰ σᾶς τὸν ἴδιον νὰ φροντίζητε περὶ τῆς πολυτίμου ὑγείας σας, περὶ τῆς ἀναπαύσεώς σας καὶ περὶ τῆς εὐχαριστήσεώς σας. Τὸ κατ' ἐμὲ ἔσομαι λίαν εὐτυχὴς ἂν λάβω ταύτην τὴν παραχώρησιν καὶ ἔτι εὐτυχεστέρα ἂν συντελέσω εἰς τοῦτο διὰ τῶν φροντίδων. Εἴθε ὁ θεὸς νὰ σας ἀναδεικνύῃ νικητὴν τῶν ἀπίστων γκιαούριδων, εἴθε ἡ εὐλογία τοῦ ἁγίου προφήτου νὰ πίπτῃ εἰς τὴν καρδίαν σας. Δὲν ἔχω ἄλλον τινὰ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ σας εἰς ὃν γὰ χρεωστῶ νὰ δώσω τι πλὴν μόνον τούτου ἐδῶ τοῦ κισλὰρ-ἀγᾶ καὶ δὲν γνωρίζω τι ὅπερ νὰ ζητήσω χάριν αὐτοῦ πλὴν μόνον τῆς πόλεως ἐν ᾗ ἐγεννήθην. Δότε εἰς τὸν πιστὸν τοῦτον δοῦλον τῆς ὑψηλῆς σας πύλης τὰς προσόδους τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἃς ἐγκαταστήσῃ οὗτος ἐν αὐταῖς διαχειριστήν,.. ὅστις νὰ μὴ τολμᾷ νὰ ποιῇ κατάχρησιν τῆς ἀρχῆς σας ὡς ἔπραξαν ἐκεῖνοι, ὧν τὰς βιαιοπραγίας μοὶ διηγήθησαν πολλάκις οἱ ταλαίπωροι γονεῖς μου». Ὁ σουλτάνος παρεχώρησεν αὐτῇ πάραυτα τὸ ζητούμενον, εἰ καὶ ἐνδομύχως δυσηρεστήθη βλέπων, ὅτι ἐκ τῆς χάριτος ὠφελεῖτο ἄλλος ἀντ' αὐτῆς καὶ ὅτι ἐκείνη εἶχεν εὕρει τρόπον νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ δῶρον χωρὶς νὰ δύναται νὰποκαλῇ αὐτὸν εὐεργέτην της. Ἀλλὰ τέλος ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἔκτοτε ἐξήρτητο ἐκ τοῦ κισλὰρ-ἀγᾶ, ἡ δὲ πρόσοδος αὐτῶν ὡρίσθη ἔκτοτε εἰς τὸ διηνεκὲς ὑπὲρ ἐκείνων, οἵτινες μετ' αὐτὸν ἔμελλον νὰ κατέχωσι τὸ αὐτὸ ἀξίωμα. Ἐκεῖνος δ' ἔπεμψεν εἰς τὰς Ἀθήνας τοποτηρητήν τινα ἢ οἰκονόμον μετὰ τῆς ῥητῆς διαταγῆς νὰ ἐλαφρύνῃ τὰ βάρη τοῦ λαοῦ, τοῦθ' ὅπερ ἐξετελέσθη μὲν τότε, τηρεῖται δὲ καὶ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἡ δὲ Ἰοχαὴ ἔμεινεν ἔγγυος μετὰ τοιαύτην αἰσίως εἰς τὴν πατρίδα αὐτῆς παρασχεθεῖσαν εὐεργεσίαν. Ὁ δὲ σουλτάνος, τοῦ ὁποίου οἱ ἄστατοι ἔρωτες ἦσαν δι' αὐτὴν σταθεροί, ἐμφορούμενος τῆς ἐλπίδος, ὅτι θὰ ἔδιδεν αὐτῷ κληρονόμον τοῦ θρόνου, ἠσχολεῖτο ἤδη περὶ τὴν διάταξιν τῶν τῆς βασιλικῆς αὐτῆς αὐλῆς. Εἶχε διορίσει χάριν αὐτῆς *βαλιδὲ ἀγᾶν*, ἤτοι ἀρχηγὸν τῶν μαύρων εὐνούχων τῆς βασιλομήτορος σουλτάνας, καὶ *ἐσατραντελὲρ-ἀγᾶν*, ἤτοι τὸν μαῦρον εὐνοῦχον, εἰς ὃν εἶνε ἀνατεθειμένη ἡ φροντὶς τῶν τέκνων τοῦ σουλτάνου. Ἀλλ' ἡ Βασιλικὴ ἀπέθανε κατὰ τὰς ὠδῖνας τοῦ τοκετοῦ ὡς καὶ τὸ γεννηθὲν ὑπ' αὐτῆς τέκνον, ὅπερ ὑπῆρξεν υἱός. Ἡ δὲ διαδοχὴ τῆς μεγάλης τουρκικῆς αὐτοκρατορίας ἀνῆκεν εἰς τὸν ἡγεμονίδην ἐκεῖνον, καθότι ἐγεννήθη ἓν ἔτος πρὸ τοῦ ἀτυχοῦς Ὀσμὰν τοῦ διαδεχθέντος τὸν Ἀχμέτ. Ὁ σουλτάνος ἐθλίβη σφοδρῶς ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῆς Ἰοχαῆς· ὑποπτεύων δὲ μὴ αἱ ἄλλαι εὐνοούμενοι συνετέλεσαν εἰς τὸν θάνατον τοῦτον διὰ τινος δηλητηρίου, ὡς τοῦτο συμβαίνει πολὺ συχνά, περιώρισε δύο ἢ τρεῖς τῶν ὡραιοτάτων, ἀλλὰ καὶ μάλιστα ὑπόπτων, εἰς τὸ παλαιὸν σεράγιον, τοῦθ' ὅπερ γίνεται τότε μόνον ὅταν ὁ σουλτάνος εἰς ὃν ἀνῆκον ἀποθάνῃ. Ἡ δὲ δωρεὰ, ἣν ὁ Ἀχμὲτ εἶχε παραχωρήσει εἰς τὴν Ἰοχαὴν χάριν τοῦ κισλὰρ-ἀγᾶ, διετηρήθη καὶ μετεβιβάσθη εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ εὐνούχου τούτου. Ἐκεῖνος δ' αὐτῶν, ὅστις ἐπιεικέστερον παντὸς ἄλλου ἐπροστάτευσε τὰς Ἀθήνας, ἐστραγγαλίσθη κατά τινα στάσιν γενικὴν καὶ φοβερὰν, ἥτις συνέβη ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1655.»

«Οὕτω διηγήθη τὰ συμβάντα γηραιός τις μαῦρος εὐνοῦχος, ὃν οὗτος ὁ κισλὰρ-ἀγᾶς ἔστειλεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπως λάβῃ τὴν κυριότητα τῆς νέας ταύτης κτήσεως. Ὁπόσης τιμῆς ἤθελε τύχει ἡ Ἰοχαή, ὁποίων ἀνδριάντων καὶ μνημείων δόξης ἤθελεν ἀξιωθῆ, ἂν αἱ Ἀθῆναι ἔβλεπον αὐτὴν γεννωμένην ἐν αἰῶνι εὐτυχεστέρῳ καὶ μᾶλλον εὐγνώμονι! Ἀλλὰ σήμερον ἡ πόλις ἀπολαύει μὲν τοῦ εὐεργετήματος, ἀλλ' ὀλίγον φροντίζει νὰ μάθῃ ἀπὸ ποίας χειρὸς ἔλαβεν αὐτό. Ὁ ἀγαθὸς Καπετανάκης καὶ ὁ ἱερομόναχος Δαμασκηνὸς, οἵτινες ἀφηγήθησαν εἰς ἡμᾶς τὴν μεγάλην ταύτην πρᾶξιν, ἐθλίβοντο βλέποντες τὴν ἀνάμνησιν αὐτῆς σχεδὸν ἐκλιποῦσαν ἐν τῇ πόλει των· καὶ ὅμως ἡ παράδοσις ἐνθυμίζει εἰς αὐτοὺς ὀνόματα καὶ συμβάντα τρισχιλίων ἐτῶν καὶ ὑπερέκεινα.»

Ὁ Γάλλος καπουκῖνος δὲν ἔχει ἄδικον, ἀξιῶν ὑπὲρ τῆς Βασιλικῆς εὐλαβῆ μνήμην καὶ μεγάλας τιμὰς παρὰ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Ἡμεῖς ζητοῦμέν τι πολὺ ὀλιγώτερον, τὴν ἀναστύλωσιν τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ἐπὶ μιᾶς γωνίας τῆς ἐλευθέρας πρωτευούσης τοῦ νέου ἑλληνισμοῦ, εἰς ἀνάμνησιν τῆς θυσίας καὶ τῆς φιλοπατρίας τῆς εὐγενοῦς κόρης τῶν Ἀθηνῶν.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Σπυρ. Π. Λαμπρος.

Ὅταν ἡ συνείδησις λαλῇ ὀφείλομεν ἁπλῶς νὰ τὴν ἀκούωμεν καὶ νὰ τὴν ἀκολουθῶμεν, ἀδιάφορον ἂν ἡ ὁδὸς δι' ἧς μᾶς ὁδηγεῖ δὲν εἶνε πάντοτε ἀπηλλαγμένη ἀκανθῶν καὶ πόνων.

·) Τὰ κατὰ τὴν Ἀθηναίαν ὀδαλίσκην ἐχρησίμευσαν εἰς τὸν κ. Νικόλαον Μακρῆν ὡς ὑπόθεσις ἀξίου ἀναγνώσεως διηγήματος ἐπιγραφομένου «Ἡ Βασιλικὴ σουλτάνα Ἀθηναία» καὶ ἐκδοθέντος ἐν Ἀθήναις τῷ 1878.

ΣΑΙΞΠΗΡ

Βίος καὶ ἔργα αὐτοῦ.

Β'.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἡ ἐξοχότης τοῦ Σαίξπηρ ἔγκειται ἐν τῇ ζωηρᾷ καὶ πιστῇ ἀπεικονίσει τῶν χαρακτήρων. Καὶ ὄντως, εἶνε τόσον φυσικοί, καὶ μετὰ τοσαύτης τέχνης διαγεγραμμένοι, ὥστε θὰ θεωρῶνται πάντοτε πρότυπα, θὰ ὦσι πάντοτε νέοι καὶ πάντοτε θὰ θαυμάζωνται. Δὲν εἶνε τύπος αἰσχροῦ τοκογλύφου ὁ Ἑβραῖος Σάϋλωκ; Δὲν εἶνε τύπος ἐραστῶν ὁ Ρωμαῖος καὶ ἡ Ἰουλιέττα, ὁ Ὀρλάνδος καὶ ἡ Ροζαλίνδα, ὁ Σίλβιος καὶ ἡ Φοίβη; Δὲν εἶνε τύπος φιλοπάτριδος ὁ Βροῦτος, τύπος φιλοδόξου καὶ ὀξυδερκοῦς πολιτευτοῦ καὶ συνωμότου ὁ Κασσιος; καὶ τύπος δημαγωγοῦ ὁ Ἀντώνιος;

Ὡς παρατηρεῖ ὁ Γερβῖνος, οἱ χαρακτῆρες τοῦ Σαίξπηρ εἶνε τόσον σαφῶς διαγεγραμμένοι, ὥστε εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐννοεῖ αὐτοὺς ὁ ἀναγνώστης. Δρῶσι δὲ ἐν ὡρισμένῃ οὕτως εἰπεῖν ἀτμοσφαίρᾳ, ἐντὸς τῆς ὁποίας αἰσθάνεσαι ὅτι εἶνε προωρισμένοι, ἢ νὰ παραστήσῃ ἕκαστος τὸ πρόσωπον ὅπερ ἐκλήθη νὰ ἑρμηνεύσῃ, ἢ ν' ἀποθάνῃ. Οὐδόλως δὲ προτιθέμενοι ἐν τῇ συνοπτικῇ ταύτῃ βιογραφίᾳ, ἣν χάριν τῶν Ἑλλήνων ἀναγνωστῶν δημοσιεύομεν, νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ, περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἄνω ἐκφρασθείσης ἰδέας, τουτέστι τῆς πιστῆς ἀπεικονίσεως τῶν χαρακτήρων, ὀλίγα παραδείγματα ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων τοῦ ποιητοῦ παρατιθέμενοι, καὶ εἰς τὸν Σαίξπηρ τὸν λόγον παραδίδοντες:

« Σὲ παρατηρῶ ἀπό τινος χρόνου, λέγει ὁ » Κάσσιος πρὸς τὸν Βροῦτον, καὶ δὲν βλέπω » πλέον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου τὴν εὐμένειαν ἐ» κείνην καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀγάπης ἃς ἄλ» λοτε ἔβλεπον. Λίαν ψυχρῶς καὶ ὡς πάντη » ξένος φέρεσαι πρὸς τὸν ἀγαπῶντά σε φίλον.

« Ταράσσομαι ἀπό τινος, ἀποκρίνεται ὁ » Βροῦτος, ὑπὸ συγκρουομένων αἰσθημάτων, ὑπὸ » σκέψεων ὅλως ἰδίων εἰς ἐμέ, αἵτινες ἀμαυροῦσι » πως τὴν συμπεριφοράν μου· τοῦτο ὅμως δὲν » πρέπει νὰ λυπῇ τοὺς φίλους μου, οἵτινες διὰ » νὰ ἐξηγῶσι τὴν ἀδιαφορίαν μου, ἀνάγκη νὰ » λέγωσιν ὅτι ὁ ἀτυχὴς Βροῦτος, παλαίων πρὸς » τὸν ἑαυτόν του, λησμονεῖ νὰ ἐκδηλοῖ τὴν πρὸς » τοὺς ἄλλους ἀγάπην του».

Τὰ συγκρουόμενα δὲ ταῦτα αἰσθήματα, δι' ὧν ὁ ποιητὴς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀποκαλύπτει τὸν χαρακτῆρα τοῦ πρωταγωνιστοῦ τούτου τοῦ ἔργου, εἰσὶν ἡ μεταξὺ τῆς φιλίας καὶ τοῦ καθήκοντος πάλη. Δέον ν' ἐκλέξῃ τὸ ἕτερον μεταξὺ τῶν δύο. Τὸ καθῆκον τοῦ πολίτου, ἡ φιλοπατρία, ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος, ἐπιτάσσουσιν αὐτῷ νὰ φονεύσῃ τὸν Καίσαρα· ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀνθίσταται τὸ αἴσθημα τῆς φιλίας, ἡ πρὸς τὸν Καίσαρα εἰλικρινὴς ἀγάπη του. Ἐντεῦθεν ἡ σύγκρουσις τῶν αἰσθημάτων, ἡ ταραχή, ἡ δυσθυμία, ἡ ἀϋπνία τοῦ Βρούτου.

« Ἀφ' ἧς στιγμῆς, λέγει καθ' ἑαυτὸν ὁ Βροῦ» τος, μὲ ἐξηρέθισεν ὁ Κάσσιος κατὰ τοῦ Καί» σαρος, δὲν ἠδυνήθην πλέον νὰ κοιμηθῶ. Τὸ » μεταξὺ τῆς ἐκτελέσεως φοβερᾶς τινος πρά» ξεως καὶ τῆς πρώτης ὁρμῆς διάστημα, ὁ» μοιάζει πρὸς φάντασμα, ἢ φρικαλέον ὄνειρον. » Τότε τὸ μεγαλεπίβολον τοῦ ἀνθρώπου καὶ αἱ » ὑλικαὶ δυνάμεις συνέρχονται εἰς συμβούλιον, τὸ » δὲ ἐσωτερικὸν ἡμῶν, ὅμοιον πρὸς μικρὸν βασί» λειον, διατελεῖ εἰς ἐπανάστασιν.

« Ἂν πρόκηται, λέγει πρὸς τὸν Κάσσιον, » περὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, θὲς ἐνώπιόν μου » ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν τιμήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν θά» νατον· θὰ θεωρήσω ἀμφότερα μετὰ τῆς αὐτῆς » ἀπαθείας, διότι, μὰ τοὺς θεούς, ἀγαπῶ τὸ ὄ»νομα τῆς τιμῆς πλειότερον, παρ' ὅσον φοβοῦμαι » τὸν θάνατον.

Ἀκούσας δὲ τοῦ Κασσίου ἐκθέσαντος τὰ κατὰ τὸν Καίσαρα καὶ τὴν τυραννικὴν αὐτοῦ ἀρχήν, προσθέτει·

« Θὰ σταθμίσω ὅσα εἶπες, καὶ θ' ἀκούσω μεθ' »ὑπομονῆς ὅ,τι ἄλλο ἔχεις νὰ εἴπῃς· θὰ εὕρω δὲ »τὴν κατάλληλον στιγμὴν ὅπως συζητήσωμεν περὶ τῶν σοβαρῶν τούτων πραγμάτων. Ἕως *τότε ὅμως, ἀγαπητέ μου φίλε, ἔχε κατὰ νοῦν, ὅτι ὁ Βροῦτος θὰ προετίμα νὰ εἶνε χωρικός, παρὰ νὰ καλῆται τέκνον τῆς Ρώμης ὑπὸ τοὺς βαρεῖς τούτους ὅρους οὓς πιθανῶς θὰ ἐπιβάλωσιν ἡμῖν οἱ καιροί.*

«Πρέπει νὰ φονευθῇ, λέγει ὁ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο »ἀγαπῶν τὴν πατρίδα Βροῦτος. Ὁ λόγος τῆς »πρὸς αὐτὸν ὀργῆς μου εἶνε ὁ τοῦ γενικοῦ συμ»φέροντος. Ἐπιθυμεῖ νὰ στεφθῇ, κατὰ πόσον δὲ »τοῦτο θέλει μεταβάλει τὸν χαρακτῆρά του, εἶνε »ζήτημα. Νὰ στεφθῇ, ἀλλὰ τότε ὁμολογῶ ὅτι »ὁπλίζομεν αὐτὸν μὲ κέντρον διὰ τοῦ ὁποίου »δύναται νὰ βλάπτῃ κατὰ βούλησιν. Ἡ κα»τάχρησις τοῦ μεγαλείου συνίσταται εἰς τὸ ὅτι »ἀπομακρύνει τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως ἀπὸ »τῆς ἰσχύος· ἀληθῶς δ' εἰπεῖν, οὐδέποτε τὰ πάθη »τοῦ Καίσαρος ἐδέσποσαν τοῦ λογικοῦ του· ἀλλ' »ἡ πεῖρα διδάσκει ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη χρη»σιμεύει εἰς τὴν νεαρὰν φιλοδοξίαν ὡς κλίμαξ, »πρὸς ἣν ἔχει ἐστραμμένον τὸ βλέμμα ἑνόσῳ ἀ»ναβαίνει. Ὅταν δὲ φθάσῃ εἰς τὴν κορυφήν, »στρέφει τὰ νῶτα πρὸς τὴν κλίμακα, καὶ ἀτε»νίζων πρὸς τὰ νέφη, περιφρονεῖ τὰς ταπεινὰς »βαθμίδας δι' ὧν ἀνυψώθη· τοῦτ' αὐτὸ δύναται νὰ πράξῃ καὶ ὁ Καῖσαρ· ὅθεν, ἃς προλάβω»μεν αὐτὸν πρὶν ἢ τὸ κάμῃ.

Πεισθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Κασσίου καὶ τῶν ἐξε-

ρεθιστικῶν γραμματίων ἅτινα ἐρρίφθησαν ἐντὸς τοῦ δωματίου του τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἐπιτηδείου συνωμότου, νὰ συμμετάσχῃ τῆς συνωμοσίας, ἀναφωνεῖ: «Μὲ προσκαλοῦσι λοιπὸν νὰ »ὁμιλήσω καὶ νὰ πατάξω; Σοὶ δίδω τὴν ὑπό»σχεσιν, ὦ Ρώμη, ἂν ἐπανόρθωσις εἶνε δυ»νατή, ὅτι ὁ πόθος σου θὰ ἐκπληρωθῇ ὑπὸ τοῦ »Βρούτου.»

Ὅτε δὲ ὁ Κάσσιος προτείνει εἰς τοὺς συνωμότας νὰ ὁρκισθῶσιν ὅτι θὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἀπόφασίν των, ὁ γενναῖος καὶ ὑπερήφανος Βροῦτος ἐξανίσταται κατὰ τῆς προτάσεως λέγων:

« Μή, μὴ ὅρκον· ἂν τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν »ἡ σκυθρωπὴ ὄψις, ἂν αἱ ψυχικαὶ ἡμῶν ὀδύ»ναι καὶ τὰ σήμερον διαπραττόμενα ἀδικήμματα, ἂν ταῦτα πάντα εἶνε λόγοι ἀνίσχυροι, »τότε ἃς διαλυθῶμεν, καὶ ἃς ἀπέλθῃ ἕκαστος »πρὸς τὴν ἀναπαυτικὴν κλίνην του· ἃς ἀφή»σωμεν τὴν ἀγέρωχον τυραννίαν νὰ προχωρῇ »ἐλευθέρως, ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ σειρὰ ἑκάστου νὰ »κληρωθῇ καὶ νὰ πέσῃ. Ἀλλ' ἂν ταῦτα ἐνέχω»σιν ἀρκετὸν πῦρ, καὶ εἶμαι βέβαιος περὶ τούτου, »ὥστε νὰ ἀναφλέξωσι καὶ ἀνάνδρων στήθη, καὶ »νὰ θωρακίσωσι δι' ἀνδρείας καὶ αὐτὴν τὴν »μαλακὴν γυναικείαν ψυχήν, τότε, ὦ συμπολῖ»ται, τίνος ἄλλου κέντρου ἔχομεν ἀνάγκην, παρὰ »τὴν ἡμετέραν ἐπιβολὴν πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς »πολιτείας; Ποίας ἄλλης ἐγγυήσεως παρὰ τὴν »τοῦ ἐχεμύθου Ρωμαίου, ὅστις, ἀφοῦ ἅπαξ ἔ»δωκε τὸν λόγον του, δὲν ἀνακαλεῖ αὐτόν; Τί»νος ἄλλου ὅρκου παρὰ τὴν διαβεβαίωσιν χρη»στῶν ἀνδρῶν λεγόντων, ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τάς; Ἃς »ὁρκίζωνται οἱ ἱερεῖς, οἱ ἄνανδροι, οἱ πανοῦργοι »καὶ τὰ ἄθλια ὄντα, ἅτινα ἀσμένως δέχονται »τὰ ἀδικήματα· ἃς ὁρκίζωνται εἰς ἐπιχειρή»σεις φύσεως ὑπόπτου, πάντες ἐκεῖνοι οἵτινες »ἐμπνέουσι δυσπιστίαν· ἀλλὰ μὴ μολύνωμεν »τὴν ἀκηλίδωτον ἀρετὴν τῆς ἡμετέρας ἐγ»χειρήσεως, οὐδὲ τὸ ἀδάμαστον θάρρος τοῦ ἡ»μετέρου φρονήματος, σκεπτόμενοι ὅτι ἡ νόμι»μος ἡμῶν ἀπόφασις καὶ τὸ ἀποφασιστικὸν »ἡμῶν θάρρος ἔχουσιν ἀνάγκην ὅρκου· διότι τὸ »εὐγενὲς αἷμα ὅπερ ῥέει ἐν ταῖς φλεψὶ παντὸς »Ρωμαίου νοθεύεται, ἂν κατ' ἐλάχιστον πα»ραβῇ οἱανδήποτε ἀπόφασιν.»

Ὁ εὐγενὴς Βροῦτος ἐξανίσταται καὶ πάλιν κατὰ τῆς προτάσεως τοῦ Κασσίου λέγοντος ὅτι πρέπει νὰ φονευθῇ καὶ ὁ Ἀντώνιος μετὰ τοῦ Καίσαρος.

«Εἰς ἄκρον αἱμοχαρεῖς θὰ φανῶμεν, Γάϊε »Κάσσιε, λέγει ὁ Βροῦτος, ἂν, ἀποκόψαντες τὴν »κεφαλήν, κατακερματίσωμεν καὶ τὰ μέλη τοῦ »σώματος, ὅπως τὸ μετὰ λυσσαλέον φόνον πα»ρατεινόμενον ἄγριον μῖσος, διότι ὁ Ἀντώνιος, »εἶνε μέλος τοῦ σώματος τοῦ Καίσαρος. Ὦμεν »ἱεροθύται, ὦ Γάϊε, ἀλλ' ὄχι καὶ σφαγεῖς. Τὸ »πνεῦμα τοῦ Καίσαρος πολεμοῦμεν πάντες· δὲν »ὑπάρχει αἷμα ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ πνεύματι. Εἴθε »νὰ ἠδυνάμεθα νὰ γίνωμεν κύριοι τοῦ πνεύμα»τος τοῦ Καίσαρος, χωρὶς νὰ διαμελίσωμεν »τὸν Καίσαρα! Πλὴν φεῦ, πρέπει νὰ χυθῇ τὸ »αἷμα τοῦ Καίσαρος! Φονεύσωμεν αὐτὸν μετὰ »θάρρους καὶ ὄχι μετὰ λύσσης.

Ἀτάραχος δὲ προβαίνει εἰς τὸ ἔργον, φονεύων τὸν καλλιστον φίλον πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ρώμης.

Τίς δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ὁ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐννοῶν νὰ μολύνῃ δι' ὅρκου τὸ ἀδάμαστον θάρρος τοῦ φρονήματός του, δὲν θὰ προτιμήσῃ ν' ἀποθανῇ παρὰ νὰ ἀτιμασθῇ;

«Θὰ συναινέσῃς, ἂν ἡττηθῶμεν, λέγει αὐτῷ »ὁ Κάσσιος, νὰ ἀχθῇς ἐν θριάμβῳ διὰ τῶν ὁδῶν »τῆς Ρώμης;

«Ὄχι, Κάσσιε, ὄχι, ἀποκρίνεται ὁ Βροῦτος· «μὴ πιστεύσῃς ποτέ, γενναῖε Κάσσιε, ὅτι ὁ Βροῦ»τος θὰ ἀπαχθῇ δέσμιος εἰς τὴν Ρώμην· τὸ »φρόνημά του εἶνε ὑπέρτερον.

«Οἱ ἐχθροί μας ὤθησαν πρὸς τὴν ἄβυσσον, »λέγει πρὸς τὸν Βολούμνιον. Εἶνε προτιμότερον, »νὰ ριφθῶμεν ἡμεῖς εἰς αὐτήν, παρὰ νὰ περι»μένωμεν νὰ μᾶς ρίψωσιν ἐκεῖνοι.»

Παρακαλεῖ δὲ τὸν Στράτωνα νὰ κρατήσῃ τὸ ξίφος του, ἵνα πέσῃ ἐπ' αὐτὸ ἀποφεύγων οὕτω τὸ αἶσχος τῆς αἰχμαλωσίας.

«Ἡ ὀλεθρία αὕτη ἡμέρα, Στράτων, θὰ μὲ »δοξάσῃ πλειότερον, παρ' ὅσον τὸν Ὀκτάβιον »καὶ Ἀντώνιον ὁ ἄτιμος οὗτος θρίαμβος: Πί»πτων δὲ ἐπὶ τὸ ξίφος λέγει· «Πραϋνθητι τώρα »ὦ Καῖσαρ, οὐδὲ τὸ ἡμισυ τῆς προθυμίας ἔ»δειξα φονεύων σε, μεθ' ἧς φονεύω ἐμαυτόν.»

Τὸ τέλος τοῦτο μαντεύει ὁ ἀναγνώστης, θεωρῶν αὐτὸ ὡς φυσικὴν συνέπειαν του χαρακτῆρος τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος, δὲν ἐδίστασε νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν λαόν· «Ἠθέλατε προτιμήσει ὁ μὲν Καῖσαρ »νὰ ζῇ, πάντες δ' ἡμεῖς ν' ἀποθάνωμεν δοῦλοι, »παρὰ νὰ ἴδητε τὸν Καίσαρα νεκρόν, ἑαυτοὺς »δὲ ἐλευθέρους; Ὁ Καῖσαρ μὲ ἠγάπα, καὶ τὸν »θρηνῶ, ἧτο εὐτυχής, καὶ χαίρω· ἧτο ἀνδρεῖος »καὶ τὸν τιμῶ· ἀλλ' ἧτο τυραννικός, καὶ τὸν »ἐφόνευσα. Δάκρυα εἰς τὴν ἀγάπην του, χαρὰ »εἰς τὴν εὐτυχίαν του, τιμὴ εἰς τὴν ἀνδρείαν »του, καὶ θάνατος εἰς τὴν τυραννίδα του.»

Πάντες οἱ συνωμόται, λέγει ὁ Ἀντώνιος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βρούτου, ἔπραξαν ὅ,τι ἔπραξαν ἐκ μίσους πρὸς τὸν Καίσαρα. Μόνος αὐτός, ὑπὸ εὐγενοῦς αἰσθήματος ἐμπνεόμενος, καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἀποβλέπων συμφέρον, συνετάχθη μετὰ τῶν ἄλλων. Ὁ βίος του ἦτο γαλήνιος, τὰ δὲ στοιχεῖα ἦσαν τόσον ἁρμονικῶς συγκεκερασμένα ἐν αὐτῷ, ὥστε ἡ Φύσις ἠδύ-

νατο νὰ ἀναστῇ καὶ νὰ κηρύξῃ πρὸς τὸν κόσμον ἅπαντα: *ἰδοὺ ἄνθρωπος*.

Ἀπαραμίλλως δὲ ζωγραφίζεται ὑπὸ τοῦ μεγάλου Σαίξπηρ ὁ δημαγωγικὸς χαρακτὴρ τοῦ Ἀντωνίου, οὗτινος οἱ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ Καίσαρος ἐκφωνηθέντες λόγοι θὰ μένωσιν ἀθάνατοι.

Μετὰ τὸν φόνον του Καίσαρος, ὁ Βροῦτος ἐκθέτει εἰς τὸν λαὸν τοὺς λόγους οἵτινες παρεκίνησαν τοὺς συνωμότας νὰ φονεύσωσι αὐτόν. Περαίνων δὲ τὸν λόγον προσθέτει τὰ ἑξῆς: «Ὅπως »ἐφόνευσα τὸν κάλλιστον φίλον μου πρὸς τὸ »καλὸν τῆς Ρώμης, οὕτω φυλάττω καὶ δι' -έ »μαυτόν τὸ ἐγχειρίδιον τοῦτο, ἄν ποτε ἡ πατρὶς ἀπαιτήσῃ τὸν θάνατόν μου».

Ὁ δὲ λαὸς ὃν συνεκίνησεν ὁ Βροῦτος, ἀναφωνεῖ ἐν χαρᾷ καὶ ἀλαλαγμῷ: Ζήτω ὁ Βροῦτος. «Ἂς τοῦ ἐγείρωμεν ἀνδριάντα πλησίον τῶν »προγόνων του. Ἂς γίνῃ Καῖσαρ. Ἂς τὸν συ»νοδεύσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ ἀλαλαγμοὺς καὶ ζητωκραυγάς».

Μετ' ὀλίγον ἀναβαίνει ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ Ἀντώνιος, ὅστις τῇ ἀδείᾳ τοῦ Βρούτου ἐκφωνεῖ ἐνώπιον τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ, τὸν ἀκόλουθον λόγον. Ἡ θέσις του εἶνε δεινή· φοβεῖται μὴ κατακερματισθῇ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὅστις ἀνευφημεῖ ὑπὲρ τοῦ Βρούτου· ἀλλὰ ὁ ἐμπειρος δημαγωγός, γινώσκων τὴν φύσιν καὶ τὸ εὐμετάβολον τοῦ λαοῦ, ἄρχεται τοῦ λόγου ὡς ἀκολούθως:

«Φίλοι Ρωμαῖοι, συμπολῖται, ἀκούσατέ μου. »Ἔρχομαι ὅπως ἐνταφιάσω τὸν Καίσαρα, ὄχι »νὰ ἐγκωμιάσω αὐτόν. Τὰ μὲν κακὰ ἔργα τῶν »ἀνθρώπων ἐπιζῶσι, τὰ δὲ καλὰ θάπτονται ὡς »ἐπὶ τὸ πολὺ μὲ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν. Ἔστω αὕ»τη καὶ τοῦ Καίσαρος ἡ τύχη. Ὁ εὐγενὴς Βροῦ»τος σᾶς εἶπεν ὅτι ὁ Καῖσαρ ἦτο τυραννικός. »Ἂν τοῦτο ἦτο ἀληθὲς, μέγα τὸ ἁμάρτημα, »καὶ ἀκριβὰ τὸ ἐπλήρωσεν ὁ Καῖσαρ. Ἐνταῦθα »τῇ ἀδείᾳ τοῦ Βρούτου, καὶ τῶν ἄλλων—διότι ὁ Βροῦτος καὶ πάντες οἱ ἄλλοι εἶνε ἄνθρωποι ἀξιό»τιμοι—ἦλθον ὅπως ἐκφωνήσω τὸν ἐπικήδειον λό»γον τοῦ Καίσαρος. Ἦτο φίλος μου, πιστὸς καὶ δί»καιος πρὸς ἐμέ. Ἀλλὰ ὁ Βροῦτος λέγει ὅτι ἦτο »τυραννικός, καὶ ὁ Βροῦτος εἶνε ἄνθρωπος ἀξιότι»μος. Ὡδήγησεν εἰς τὴν Ρώμην πλῆθος αἰχμα»λώτων, ὧν τὰ λύτ α κατεπλούτισαν τὰ δη»μόσια ταμεῖα. Ἦτο τάχα τοῦτο ἀπόδειξις »τοῦ τυραννικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Καίσαρος; »Ὅτε οἱ πτωχοὶ ἐστέναζον, ὁ Καῖσαρ ἔκλαιε. »Τοῦ τυράννου ὁ χαρακτὴρ ἔχει σκληρότερα συ»στατικά. Καὶ ὅμως ὁ Βροῦτος λέγει ὅτι ἦτο »τυραννικός, καὶ ὁ Βροῦτος εἶνε ἄνθρωπος ἀξιό»τιμος. Εἴδετε πάντες ὅτι κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν »λυκαίων, τῷ προσήνεγκα τρὶς τὸ βασιλικὸν »στέμμα, καὶ τρὶς τῷ ἀπέκρουσε. Τυράννου χα»ρακτηριστικὸν ἦτο τοῦτο; Καὶ ὅμως ὁ Βροῦτος »λέγει ὅτι ἦτο τυραννικός, καὶ ὁ Βροῦτος εἶνε βεβαίως ἄνθρωπος ἀξιότιμος. Δὲν ὁμιλῶ διὰ νὰ »ἀνασκευάσω τὰ ὑπὸ τοῦ Βρούτου λεχθέντα. Ἦλ»θον ἐδῶ ἵνα εἴπω ὅσα ἠξεύρω. Σεῖς πάντες τὸν »ἠγαπήσατε καὶ ὄχι ἄνευ λόγου. Τίς λόγος σᾶς »ἀποτρέπει νὰ θρηνήσητε αὐτόν; Ὦ Κρίσις! κα»τέφυγες εἰς τὰ κτήνη, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπώλε»σαν τὸ λογικόν. Συγχωρήσατέ μοι· ἡ καρδία »μου εἶνε ἐν τῷ φερέτρῳ ἐκεῖ, μετὰ τοῦ Καίσα»ρος, καὶ πρέπει νὰ διακόψω τὸν λόγον ἕως ὅτου »ἐπανέλθῃ πρὸς ἐμέ.

Ὁ λαὸς ἤχισεν ἤδη νὰ συγκινῆται καὶ νὰ συμπαθῇ ὑπὲρ τοῦ Καίσαρος, διότι κατὰ τὴν ἔντεχνον ἐκείνην διακοπὴν τοῦ λόγου τοῦ Ἀντωνίου ἐκφέρει τὰς ἀκολούθους κρίσεις:

«Μοῦ φαίνεται ὅτι ἔχει πολὺ δίκαιον εἰς ὅσα εἶπε.—Ἂν ἐξετάσῃς καλὰ τὸ πρᾶγμα, ἠδίκησαν πολὺ τὸν Καίσαρα. — Ἀλήθεια, φοβοῦμαι ὅτι ἠδίκησαν πολὺ τὸν Καίσαρα — Ἤκουσες τί εἶπε; δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ τὸ στέμμα. Λοιπὸν εἶνε βέβαιον ὅτι δὲν ἦτο τυραννικός;»

Ὁ Ἀντώνιος ἐξακολουθεῖ:

«Χθὲς ἀκόμη μία λέξις τοῦ Καίσαρος ἠδύ»νατο νὰ κατισχύσῃ τῆς οἰκουμένης ὅλης· τώρα »κεῖται νεκρὸς, καὶ ὁ ποταπώτατος τῶν ἀν»θρώπων δὲν καταδέχεται νὰ τιμήσῃ αὐτόν. »Ἐάν, ὦ φίλοι, ἤμην διατεθειμένος νὰ ἐρεθίσω »τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν σας εἰς μανίαν καὶ »ἐπανάστασιν, ἤθελον ἀδικήσει τὸν Βροῦτον, »ἤθελον ἀδικήσει τὸν Κάσσιον, οἵτινες, τὸ ἠ»ξεύρετε ὅλοι, εἶνε ἄνθρωποι ἀξιότιμοι. Δὲν θέλω »νὰ τοὺς ἀδικήσω. Προτιμῶ νὰ ἀδικήσω τὸν »νεκρὸν, ν' ἀδικήσω ἐμὲ αὐτὸν καὶ ἡμᾶς, παρὰ »νὰ ἀδικήσω ἄνδρας τόσον ἀξιοτίμους. Ἀλλ' »ἰδοὺ ἐν ἔγγραφον μὲ τὴν σφραγῖδα τοῦ Καί»σαρος· τὸ εὗρον εἰς τὸ γραφεῖόν του, εἶνε ἡ δια»θήκη του. Ἂν ὁ λαὸς ἤκουεν αὐτὴν τὴν δια»θήκην,—τὴν ὁποίαν, μὲ συγχωρεῖτε, δὲν ἔχω »σκοπὸν νὰ ἀναγνώσω—ὅλοι ἤθελον τρέξει νὰ »φιλήσουν τὰς πληγὰς τοῦ Καίσαρος, νὰ βά»ψουν τὰ μανδήλιά των εἰς τὸ αἷμά του, καὶ »ὡς ἐνθύμημα νὰ ζητήσουν μίαν τρίχα τῆς κε»φαλῆς του, τὴν ὁποίαν ἀποθνήσκοντες θὰ ἄ»φινον διὰ τῆς διαθήκης των ὡς πολύτιμον »κληροδότημα εἰς τὰ τέκνα των.

«Θέλομεν ν' ἀκούσωμεν τὴν διαθήκην ἀνα»φωνοῦσιν οἱ πολῖται! Διάβασε τὴν διαθή»κην, Ἀντώνιε». Ἀλλ' ὁ δεινὸς δημαγωγὸς ἀπο»φεύγει σκοπίμως τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς ἵνα πλειότερον ἐρεθίσῃ τὸν λαόν, πρὸς ὃν λέγει:

«Ὑπομονή, φίλοι μου· δὲν πρέπει νὰ τὴν »ἀναγνώσω. Δὲν πρέπει νὰ μάθητε πόσον σᾶς »ἠγάπα ὁ Καῖσαρ. Δὲν εἴσθε οὔτε ἀπὸ δρῦν »οὔτε ἀπὸ πέτραν, εἴσθε ἄνθρωποι· καὶ ὡς ἄν»θρωποι θὰ παροργισθῆτε καὶ θὰ γίνητε μα»νιώδεις, ἀκούοντες τὴν διαθήκην τοῦ Καί»σαρος. Δὲν εἶνε καλὸν νὰ μάθητε, ὅτι εἴσθε

»οἱ κληρονόμοι του διότι, ἂν τὸ ἐμανθάνετε, ὦ! τί ἤθελε γίνει!

»Τὴν διαθήκην! θέλομεν ν' ἀκούσωμεν τὴν διαθήκην, ἀναφωνοῦσι καὶ πάλιν οἱ πολῖται.

»Ὑπομονή, ἐπαναλαμβάνει ὁ πανοῦργος Ἀντώνιος. Θὰ ἔχητε ὀλίγην ὑπομονήν; θὰ ἠσυ»χάσητε ὀλίγον; Παραπολὺ ἔσπευσα νὰ σᾶς ὁ»μιλήσω περὶ τῆς διαθήκης. Φοβοῦμαι ὅτι ἀ»δικῶ τοὺς *ἀξιοτίμους ἄνδρας* ὧν τὰ ἐγχειρίδια ἐπλήξαν τὸν Καίσαρα.»

Τόσον δὲ ἐξοργίζουσι τοὺς πολίτας αἱ ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ δημαγωγοῦ τεχνηέντως λίαν ἐκφρασθεῖσαι αὗται λέξεις *ἀξιοτίμους ἄνδρας*, ὥστε ἔξαλλος ἀπὸ ὀργὴν ἀνακράζει:

»Εἶνε προδότται, ἀκοῦς ἀξιότιμοι!

«Εἶνε κακοῦργοι, δολοφόνοι! Τὴν διαθήκην, τὴν διαθήκην!

«Θέλετε λοιπόν, ἐξακολουθεῖ ὁ Ἀντώνιος, νὰ »μὲ ἀναγκάσητε νὰ ἀναγνώσω τὴν διαθήκην; »Τότε πλησιάσατε, κάμετε κύκλον περὶ τὸν »νεκρὸν τοῦ Καίσαρος, καὶ ἀφήσατέ με νὰ σᾶς »δείξω ἐκεῖνον ὅστις ἔκαμε τὴν διαθήκην.

Ὁ Ἀντώνιος κατέρχεται τοῦ βήματος, πλησιάζει πρὸς τὸ φέρετρον, οἱ δὲ πολῖται ἵστανται περὶ αὐτόν.

Ἀποφεύγων δὲ καὶ πάλιν μετὰ δεξιότητος τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης, ἀποτείνεται πρὸς τοὺς πολίτας λέγων:

«Ἂν ἔχητε δακρυα, ἑτοιμάσθητε νὰ τὰ χύ»σητε τώρα. Γνωρίζετε ὅλοι τὸν χιτῶνα τοῦτον. »Ἐνθυμοῦμαι πότε τὸν ἐφόρεσε διὰ πρώτην φο»ρὰν ὁ Καῖσαρ· ἦτο ἑσπέρα τῆς ἀνοίξεως, εἰς »τὴν σκηνήν του· τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐνίκησε »τοὺς Νερβίους. Κυτταξετε, ἐδῶ ἐνέπηξε τὸ »ἐγχειρίδιόν του ὁ Κάσσιος· ἰδέτε τὶ ρῆγμα ἔ»καμεν ὁ φθονερὸς Κάσκας· ἐδῶ τὸν ἔπληξεν ὁ »φίλτατος Βροῦτος, καὶ ὅτε ἀνέσυρε τὴν κατη»ραμένην λεπίδα του, τὸ αἷμα τοῦ Καίσαρος »τὸν ἠκολούθησε, ἐχύθη ἔξω διὰ νὰ βεβαιωθῇ »οὕτως εἰπεῖν, ἂν τῷ ὄντι ὁ Βροῦτος ἦτο ἐκεῖ»νος ὅστις ἔπληξεν αὐτὸν τόσον σκληρῶς, διότι »ὅπως γνωρίζετε, ὁ Βροῦτος ἦτο ὁ ἄγγελος τοῦ »Καίσαρος. Κρίνατε σεῖς, ὦ θεοί, πόσον περιπα»θῶς τὸν ἠγάπα. Τὸ τραῦμα τοῦτο ἦτο τὸ »σκληρότατον πάντων, διότι εὐθὺς ὡς ὁ μεγάθυ»μος Καῖσαρ εἶδε τὸν Βροῦτον πλήττοντα αὐ»τόν, ἡ ἀχαριστία, ἰσχυροτέρα τοῦ βραχίονος »τοῦ προδότου, τὸν κατέβαλε· τότε ἔρραγη ἡ »μεγάλη αὐτοῦ καρδία, καὶ καλύψας τὸ πρό»σωπον διὰ τοῦ χιτῶνος παρ' αὐτῇ τῇ βάσει »τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Πομπηίου ἐξ οὗ ἔρρεε δι»αρκῶς αἷμα, κατέπεσε. Ὁποία πτῶσις, ὦ »συμπολῖταί μου! Τότε καὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς καὶ »πάντες ἐπέσομεν, ἐνῷ ἐθριαμβευεν ἡ αἱμα»τόφυρτος προδοσία. Ἀ! κλαίετε τώρα, καὶ »παρατηρῶ ὅτι σᾶς συνεκίνησεν ὁ οἶκτος. Εἶνε »εὐγενῆ τὰ δάκρυα ταῦτα. Ἀγαθαὶ ψυχαί. Πῶς »κλαίετε ἐνῷ μόνον τὸν καθημαγμένον χιτῶνα »τοῦ Καίσαρος βλέπετε; Ἐδῶ ἐδῶ κυττάξετε, »ἐδῶ εἶνε ὁ ἴδιος παραμεμορφωμένος ἀπὸ τοὺς »προδότας.

Ὁ λαὸς δὲν κατέχει πλέον ἑαυτὸν, πάντες φωνάζουσι:

«Ὦ ἀποφρὰς ἡμέρα. Ὦ γενναῖε Καῖσαρ! Οἱ προδόται, οἱ κακοῦργοι! Ἐκδίκησιν, ἐκδίκησιν! Νὰ τοὺς φονεύσωμεν! νὰ τοὺς καύσωμεν! νὰ τοὺς κατακερματίσωμεν! Κανεὶς νὰ μὴ ζήσῃ ἀπὸ τοὺς προδότας!

«Σταθῆτε, λέγει ὁ δεινὸς δημαγωγὸς, ὁ τὸ θυμόμετρον οὕτως εἰπεῖν τοῦ λαοῦ κρατῶν Ἀντώνιος.

«Φίλοι μου, καλοί μου φίλοι, μὴ ἐξοργίζεσθε »καὶ μὴ ἐξανίσταθε τόσον βιαίως. Οἱ ἐνεργή»σαντες τὴν πρᾶξιν ταύτην εἶνε ἄνδρες ἀξιότι»μοι. Δὲν ἠξεύρω ποῖοι προσωπικοὶ λόγοι παρε»κίνησαν αὐτοὺς νὰ τὸ πράξωσι· εἶνε ἄνθρωποι »φρόνιμοι καὶ ἀξιότιμοι, καὶ βεβαίως θὰ ἀπολο»γηθῶσι πρὸς ὑμᾶς! Δὲν ἔρχομαι φίλοι μου, νὰ »σᾶς ἐξαπατήσω συγκινῶν τὰς καρδίας σας. »Δὲν εἶμαι ῥήτωρ ὅπως ὁ Βροῦτος, ἀλλὰ ὅπως »ὅλοι μὲ γνωρίζετε, ἄνθρωπος εἰλικρινὴς καὶ ἁ»πλοῦς, ὅστις ἀγαπᾷ τὸν φίλον του· καὶ τοῦτο »ἠξεύρουσι πολὺ καλὰ ἐκεῖνοι οἵτινες μοὶ ἐπέ»τρεψαν νὰ ἐκφωνήσω δημοσίᾳ τὸν ἐπικήδειόν »του, διότι δὲν ἔχω οὔτε πνεῦμα, οὔτε ρητορι»κὴν ἱκανότητα, οὔτε ἀπαγγελίαν, οὔτε δύνα»μιν λόγου, ὅπως συγκινήσω τὸν κόσμον. Ὁμιλῶ »καθαρά! Σᾶς λέγω ὅ,τι καὶ σεῖς ἠξεύρετε, σᾶς »δεικνύω τὰ τραύματα τοῦ ἀγαπητοῦ Καίσα»ρος, τὰ βωβά, τὰ βωβὰ ταῦτα στόματα, καὶ »τὰ ἀφίνω νὰ ὁμιλήσωσιν ἀντ' ἐμοῦ. Ἀλλ' ἐὰν »ἐγὼ ἤμην Βροῦτος, καὶ ὁ Βροῦτος Ἀντώνιος, »ὁ Ἀντώνιος οὗτος ἤθελεν ἀναστατώσει τὰς »ψυχάς σας, ἤθελε δώσει εἰς ἕκαστον τραῦμα »τοῦ Καίσαρος φωνὴν τοιαύτην, ὥστε νὰ τα»ράξῃ καὶ τὰς πέτρας τῆς Ρώμης, καὶ νὰ κινήσῃ »αὐτὰς εἰς ἐπανάστασιν».

Ἡ φλὸξ ἤναψεν, αἱ ψυχαὶ τοῦ λαοῦ πράγματι ἀνεστατώθησαν, διότι πάντες ἀναφωνοῦσι μανιωδῶς:

«Νὰ ἐπαναστατήσωμεν! Νὰ καύσωμεν τὴν οἰκίαν τοῦ Βρούτου!» Ἀλλὰ ὁ Ἀντώνιος ἀναχαιτίζει τὴν ὁρμὴν αὐτῶν λέγων:

Ὦ φίλοι! δὲν ἠξεύρετε τί πηγαίνετε νὰ κάμητε. Διατί ὁ Καῖσαρ εἶνε ἄξιος τῆς ἀγάπης σας; Φεῦ! δὲν τὸ ἠξεύρετε, πρέπει νὰ σᾶς τὸ εἴπω. Ἐλησμονήσατε τὴν διαθήκην περὶ τῆς ὁποίας σᾶς ὡμίλησα».

Ὅτε δὲ ὁ λαὸς ἔμαθεν ὅτι ὁ Καῖσαρ κληροδοτεῖ εἰς αὐτὸν τοὺς παραδείσους καὶ τὰς ἰδιαιτέρας δενδροφυτείας του, καὶ ὅτι ἀφίνει εἰς ἕκαστον πολίτην Ρωμαῖον, ἑβδομήκοντα πέντε

δραχμάς, ἡ ὀργή του ὑπερέβη πάν ὅριον, ἀνασπᾷ βάθρα, θρανία, παράθυρα καὶ ζητεῖ πῦρ ἵνα καύσῃ τοὺς συνωμότας.

«Τώρα ἂς ἐνεργήσῃ· Ἔλαβε φορὰν ὁ Ὄλεθρος», λέγει ὁ φοβερὸς δημαγωγὸς βλέπων τὸ μαινόμενον πλῆθος.

(Ἕπεται συνέχεια).

Μιχ. Ν. Δαμιραλης

Εἷς τῶν ἐν Ἀζοφικῇ συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας» ὁ κ. Α. Ο. Λυκιαρδόπουλος ἐπιστέλλει ἡμῖν τὰ κατωτέρω περὶ τῆς ἱδρύσεως τῆς ἐν Ταϊγανίῳ Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα ὡς ἐνέχοντα ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἑλληνικὴν ἀποικίαν καταχωρίζομεν ἐνταῦθα, χάριν μάλιστα τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ συνδρομητῶν τῆς «Ἑστίας». Ἡ βραχεῖα αὕτη ἔκθεσις μετεφράσθη ἐκ ῥωσσικοῦ συγγράμματος, περιέχοντος ἱστορικὰς καὶ στατιστικὰς εἰδήσεις περὶ τῆς Ἐπισκοπῆς Αἰκατερινοσλάβ, τῆς πρώην Σλαβονίου καὶ Χερσῶνος.

Σ. τ. Δ.

Η ΕΝ ΤΑΪΓΑΝΙΩ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τίνι τρόπῳ ἐσχηματίσθη ἐν Ταϊγανίῳ ἰδιαιτέρα ἀνεξάρτητος ἐνορία, καὶ πῶς καὶ πότε ᾠκοδομήθη ἡ πρώτη ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, περὶ τούτων εὑρίσκομεν ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ἐπισκοπείου τῆς Αἰκατερινοσλάβης ἀρκούντως λεπτομερεῖς καὶ πιστὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας παραθέτομεν ἐνταῦθα.

Τὸ Ταϊγάνιον ἦτο πρὸ πολλοῦ ἤδη γνωστὸν εἰς πολλοὺς Ἕλληνας βιομηχάνους ὡς πόλις καταλληλος πρὸς ἐμπορείαν. Ἤδη ἀπὸ τοῦ 1770 συχνότερον, καὶ πολυπληθέστεροι ἤρχισαν νὰ ἐπισκέπτωνται τὸ Ταϊγάνιον δι' ἐμπορικάς των ὑποθέσεις Ἕλληνες, ἔμποροί τε καὶ βιομήχανοι, ἐργοστασιάρχαι καὶ τεχνῖται· καὶ οἱ μὲν τούτων ἐνεδήμουν ἁπλῶς ἐπί τινα χρόνον, ἄλλοι δὲ ἐξελέξαντο αὐτὸ ὁριστικὴν διαμονήν των.

Διαταγῇ τοῦ φρουράρχου Ταϊγανίου τὸ 1773 παρεχωρήθη, ἐκτὸς τοῦ φρουρίου, κατὰ τὰ πρόθυρα τῆς πόλεως, ἰδιαίτερον τμῆμα δι' ὅλους τους Ἕλληνας, τούς τε πρὸς ὥραν ἐνδημοῦντας, καὶ τοὺς ὁριστικῶς ἐγκαταστάντας, ὅπου συνῴκησαν καὶ ἡ Κυβερνητικὴ ἀδεία κατὰ τὸ 1776 ἐκ 200 ψυχῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐλθοῦσα Ἑλληνο- Ἀλβανικὴ φάλαγξ, καὶ οἱ λοιποὶ πολυπληθεῖς Ἕλληνες, οἱ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους τούτου ἐλθόντες. Πρὸς ἱκανοποίησιν δὲ τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν χριστιανικῶν καθηκόντων ὅλων τῶν ἐν Ταϊγανίῳ καὶ τοῖς πέριξ Ἑλλήνων ἐπετράπη τῷ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Ἕλληνι ἱερομονάχῳ Γερασίμῳ Μπέλῳ νὰ ἱερουργῇ ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ κατὰ σειρὰν μὲ τοὺς ἐντοπίους ἱερεῖς.

Κατὰ τὸ 1778 ὅμως ἐπισκεφθεὶς τὸ Ταϊγάνιον ὁ Πανιερώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Σλαβονίου καὶ Χερσῶνος Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις, καὶ ἰδὼν αὐτὸς μαθὼν δὲ καὶ παρ' ἄλλων ὅτι ὁ Γερασιμος οὐδόλως ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν κλῆσιν καὶ τὸν προορισμόν του, διώρισε μὲν τοῖς Ἕλλησι κατὰ τὴν κοινὴν πάντων τούτων ἐπιθυμίαν ἕτερον Ἕλληνα ἱερομόναχον, τὸν Ἐπιφάνιον, προέτρεψε δ' αὐτοὺς θερμῶς νὰ οἰκοδομήσουν ἰδίαν Ἐκκλησίαν ἀποτελοῦντες ἀνεξάρτητον ἐνορίαν.

Ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῶν συμβουλῶν καὶ τῶν προτροπῶν τοῦ Εὐγενίου, οἱ ἐν Ταϊγανίῳ Ἕλληνες ἐξελέξαντο ἐπιτρόπους, ἄνδρας ἀξιοτίμους, οἷς ἐνετείλαντο νὰ ἐνεργήσωσι τὰ δέοντα περὶ τῆς οἰκοδομῆς Ἑλληνικοῦ Ναοῦ ἐν Ταϊγανίῳ. Οἱ δὲ παρὰ τῆς κοινότητος ἐκλεχθέντες πρὸ πάντων παρεκάλεσαν τὴν ἀρχὴν νὰ παραχωρήσῃ τοῖς Ἕλλησιν ἐντὸς τῆς πόλεως ἄλλο, καταλληλότερον τμῆμα, πρὸς κατοικίαν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου νὰ ὁρίσῃ καὶ τὸν διὰ τὸν ναὸν τόπον. Τυχόντες δὲ τοῦ ποθουμένου, καὶ ἐγκαταστάντες ἐν τῷ παραχωρηθέντι τμήματι, οἱ Ἕλληνες, ὅλην αὐτῶν τὴν προσοχὴν ἐπέστησαν ἐπὶ τῆς ἀνιδρύσεως τοῦ ναοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1780, οἱ ἑξῆς Ἕλληνες ἔμποροι, παραστάντες ἐνώπιον τοῦ Πανιερωτατου Ἀρχιεπισκόπου Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκη, ἤτοι Γεώργιος Τριαντάφυλλος, Δημήτριος Πηνιατόρος, Γεώργιος Γουνάς, Ἀνασταστιος Βούλγαρις, Δημήτριος Παλαμάρης, Ἐμμανουὴλ Κοκκινακης, Πλοίαρχος Γεώργιος Οἰνόμος, Παναγιώτης Σμύρλας, Γεώργιος Κρανιώτης, Ἰωαννης Ρωσσέτης καὶ Παναγιώτης Ἀσλάνης, ἐπέδωκαν τῇ Α. Π. ἐξ ὀνόματος πάσης τῆς κοινότητος ἀναφορὰν ἐν ᾗ ἔγραφον: Ἐπειδή, ὡς μὴ εἰδήμονες τῆς Ρωσσικῆς γλώσσης, δὲν ἐννοοῦμεν τὰς ὑπὸ τῶν Ρώσσων ἱερέων τελουμένας ἱερὰς ἀκολουθίας, ἐκρίναμεν ἀπαραίτητον νὰ οἰκοδομήσωμεν ἰδίαν Ἐκκλησίαν, ὅπως τελοῦνται ἐν αὐτῇ αἱ ἱεραὶ τελεταὶ ἐν τῇ μητρικῇ ἡμῶν γλώσσῃ, πρὸς πνευματικὴν παρηγορίαν ὅλων ἡμῶν, τῶν ἐκ διαφόρων τοῦ Ἀρχιπελάγους μερῶν ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν, Μητρικὴν καὶ Ἐλεήμονα προστασίαν τῆς Αὐτοκρατείρας πασῶν τῶν Ρωσσιῶν προσφυγόντων ἐν Ταϊγανίῳ, ὅπου καὶ ἄλλο, καταλληλότερον οὗ τινος πρότερον κατείχομεν μέρος, πρὸς ἐμπορίαν ἐδόθη ἡμῖν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου μετοικήσαντες, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἀνεγείρωμεν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Ὅθεν ἐξελεξάμεθα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν ὀκτὼ ἄνδρας θεοσεβεῖς καὶ ἱκανούς, ἀναλαβόντας τὴν φροντίδα ταύτην, ἐκ μὲν τῶν ἐγκατοίκων τοὺς ἑξῆς: Ἰωάννην Παλαμάρην, Μιχαὴλ Κανικιώτην, Ἰωάννην Καναλλάν καὶ Ἰωαννίκιον Πωγωνάτον, ἐκ δὲ τῶν ἐνδημούντων τοὺς Μάρκον Γαβαλάν, Ἀναστάσιον Ἕλληνα, Χριστόδουλον Ζακύνθιον καὶ Χριστόδουλον Μπελίνον, συνελέξαμεν δὲ ἐκ κοινῆς συνεισφορᾶς ρούβλια ἀργυρᾶ 1000, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρὸς οἰκοδομὴν ἀναγκαιοῦν ὑλικὸν ἡτοιμασαμεν, ἐπίσης δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν μας ζυγίων καὶ ἐπὶ τῶν μέτρων τοῦ οἴνου καὶ ἐπὶ τῶν ἀγγείων, ἐν οἷς τὸ βούτυρον ἀναλύεται, πρὸς συντήρησιν τῶν ἱερῶν διακόνων, ψαλτῶν καὶ λοιπῶν, φόρον ἐπεβάλλομεν, ἀλλὰ καὶ τὰ δι' ἱερὰ σκεύη καὶ ἱερὰ ἄμφια, ἁγιοκήριον, ἔλαιον, λίβανον καὶ λοιπὰ καθ' ἡμέραν ἔξοδα ἀναγκαιοῦντα χρήματα ἀνὰ χεῖρας ἔχομεν, πρὸς δὲ καὶ ὁ τῆς οἰκοδομῆς τόπος ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ὑπεδείχθη ἤδη ἡμῖν, διὰ ταῦτα ταπεινῶς ἐξαιτούμεθα παρὰ τῆς Υ. Π. τὴν Ἀρχιποιμενικὴν αὐτῆς εὐλογίαν καὶ ἄδειαν πρὸς ἀνίδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς δὲ καὶ ἡγιασμένον ἀντιμίνσιον καὶ βιβλίον πρὸς ἐγγραφὴν τῶν συνεισφερομένων χρημάτων.

Ἐξετάσασα τὴν ἀναφορὰν ταύτην, καὶ πεισθεῖσα ἐκ τῶν ἐπισυνημμένων ἐγγράφων, ἡ τοῦ Σλαβονίου Πνευματικὴ Γραμματεία ὥρισεν ἵνα συμφώνως τῇ αἰτήσει τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων Ταϊγανίου ἐπιτραπῇ αὐτοῖς εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς παραχωρηθὲν αὐτοῖς μέρος ἡ ἀνέγερσις ναοῦ ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Βασιλέων καὶ Ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. Ἐκδοθέντος δὲ τὴν 18 Φεβρουαρίου 1781 ἔτους καὶ τοῦ σχετικοῦ Ἱεραρχικοῦ Γράμματος, ἐπιτρέποντος τὴν καταβολὴν τῶν θεμελίων, ἠγιάσθη κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας ὁ τόπος, καὶ κατετέθη ὁ θεμέλιος λίθος, ὑπὸ τοῦ τότε ἐν Ταϊγανίῳ ἐφησυχάζοντος Ἕλληνος Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ζαρνάτας Νεοφύτου.

Τὴν 27 Ἰανουαρίου 1782 τὸ Ἑλληνικὸν Ἐμπορικὸν σῶμα Ταϊγανίου ἀνήγγειλε δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὴν Α. Π. τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Νικηφόρον, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Πανιερωτάτου Νεοφύτου θεμελιωθεῖσα ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἐντελῶς οἰκοδομηθεῖσα, καὶ ὡς δεῖ δι' ἱερῶν σκευῶν, ἀμφίων, εἰκόνων, βιβλίων, καὶ διὰ πάντων τῶν ἀναγκαιούντων ἐπαρκῶς ἐφοδιασθεῖσα, εἶνε ἑτοίμη πρὸς ἐγκαινισμόν· διὰ τοῦτο ἐξαιτεῖται παρὰ τοῦ δεσπότου ν' ἀποστείλῃ τὸ ἡγιασμένον ἀντιμίνσιον καὶ τὴν ἱεραρχικὴν αὐτοῦ εὐλογίαν καὶ ἄδειαν διὰ τὰ ἐγκαίνια.

Ἐπιτρέψαντος δὲ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νικηφόρου, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀναφορᾶς ταύτης, νὰ ἐγκαινισθῇ ἡ νεωστὶ οἰκοδομηθεῖσα ἑλληνικὴ ἐκκλησία, καὶ ἀποστείλαντος τὴν 5 Φεβρουαρίου 1782 ἔτους τό τε ἅγιον ἀντιμίνσιον καὶ τὸ σχετικὸν ἐπισκοπικὸν Γράμμα, ἐτελέσθησαν τὴν 13 Μαρτίου 1782 τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἑλληνικῆς ἐνοριακῆς Ἐκκλησίας, ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, καθ' ὅλους τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, ὑπὸ τοῦ ἄνω εἰρημένου Πανιερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ζαρνάτας Νεοφύτου.

Ὁ ὑπὸ τοῦ Πανιερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως ταχθεὶς τοῖς ἐν Ταϊγανίῳ Ἕλλησι πνευματικὸς πατὴρ μετ' οὐ πολὺ ἀπῆλθε, τὸν δ' ἀντικαταστήσαντα αὐτὸν Ἕλληνα πρωθιερέα τὸν ἀξιοσέβαστον Κωνσταντῖνον Τουρλίνσκην, ἀποβιώσαντα τὴν 21 Ἰανουαρίου τοῦ 1781 ἔτους, διεδέχθη ἐν Ταϊγανίῳ ὁ τῆς ἐν Ἐλισαβετουπόλει Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Βλαδιμήρου ἐφημέριος ἱερομόναχος Ἱερεμίας Γραμματικόπουλος· τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ 1782 κατὰ πρόσκλησιν τῶν ἐν Ταϊγανίῳ Ἑλλήνων ἐμπόρων ἦλθεν ἐκ τῆς νήσου Πάρου ὁ πρωθιερεὺς Νικήτας Ἄγουρος, ἀλλὰ καὶ τούτου μετὰ διετῆ διαμονὴν ἀπελθόντος εἰς τὰ ἴδια, κατ' αἴτησιν τῶν Ἑλλήνων ἐχειροτονήθη αὐτοῖς ἐφημέριος ὁ πρώην μὲν γραμματεὺς τοῦ Δικαστηρίου τῆς Μαριουπόλεως, ὕστερον δὲ διδάσκαλος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, Κωνσταντῖνος Παύλου Σχολάριος.

Ἐκ τοῦ Ῥωσσικοῦ.

Αθ. Ο. Λυκιαρδοπουλος.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΛΥΣΣΗΣ

κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Παστὲρ

Ἐν τῷ 1ῳ ἀριθμῷ τοῦ δημοσιευθέντος τελευταῖον μηνιαίου περιοδικοῦ *Χρονικὰ τοῦ θεραπευτηρίου Πασιέρ* περιλαμβάνεται πρὸς τὸν συντάκτην ἐπιστολὴ αὐτοῦ τοῦ Παστὲρ, ἀσθενοῦντος νῦν καὶ εὑρισκομένου ἐκτὸς τῶν Παρισίων.

Διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ Παστὲρ ἀποδεικνύει τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεθόδου αὐτοῦ κατὰ τῆς λύσσης, στηρίζει δὲ τὴν γνώμην ταύτην οὐ μόνον εἰς τὰς ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ θεραπευτηρίῳ γενομένας ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τελεσθείσας ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἱδρυθέντων θεραπευτηρίων πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ αὐτοῦ συστήματος τῆς θεραπείας· τοιαῦτα δὲ θεραπευτήρια ἄχρι τοῦ νῦν ἱδρύθησαν τὰ ἑξῆς· Ἐν Βαρσοβίᾳ, ἐν ᾧ ἐνοσηλεύθησαν 84 δηχθέντες ὑπὸ λυσσώντων ζώων καὶ ἅπαντες ἐθεραπεύθησαν· Ἐν Πετρουπόλει δαπάναις τοῦ πρίγκιπος Ἀλεξάνδρου τοῦ Ὀλδεμβούργου ἱδρυθέν, ἐν ᾧ μέχρι τῆς 8 Νοεμβρίου ἐθεραπεύθησαν 118. Ἐκ τούτων εἷς μόνον γέρων ἑβδομηκοντούτης ἀπεβίωσεν, οὗτινος αἱ πληγαὶ ἦσαν φρικώδεις. Ἐν Μόσχᾳ ἐν ᾧ ἐνοσηλεύθησαν 192 ἐξ ὧν δύο ἀπεβίωσαν, τῆς ἀσθενείας ἀναφανείσης πρὸ τοῦ τέλους τῆς θεραπείας· Ἐν Ὀδησσῷ ἐν ᾧ ἀπὸ τῆς 23 Ἰουνίου

μέχρι τῆς 13 Δεκεμβρίου ἐνοσηλεύθησαν 325, ἐξ ὧν ἀπέθανον 12 μόνον ἤτοι 4 ἐπὶ τοῖς 100· Ἐν Νεαπόλει ἐν ᾧ ἐνοσηλεύθησαν μέχρι τῆς 29 Ἰανουαρίου 78 καὶ ἅπαντες ἐθεραπεύθησαν· Ἐν Βιέννῃ ἐν ᾧ ἐνοσηλεύθησαν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀποτυχίας 96, καὶ ἐν Σαμάρᾳ τῆς Ῥωσσίας, ἐν ᾧ ἐνοσηλεύθησαν 47, ἐξ ὧν εἷς μόνον ἀπεβίωσεν.

Α.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Διὰ πᾶσαν μεταβολὴν γνώμης ἔχομεν ἀμέσως πρόχειρον ἀρίστην δικαιολογίαν: τὴν ἀδιάλειπτον μεταβολὴν τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος.

—

Πλέομεν εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἐπὶ τοῦ ἀπεράντου ὠκεανοῦ τῆς ζωῆς. Ὁ νοῦς χρησιμεύει ἡμῖν ὡς πυξίς, ἀλλὰ τὰ πάθη ἐπέχουσι τόπον ἀνέμου.

—

Ἡ ἀμάθεια εἶνε εἰς τὸ πνεῦμα ὅ,τι ἡ τυφλότης εἰς τὸ σῶμα. Κρατεῖ ἡμᾶς ἐν τῷ σκότει καὶ δὲν μᾶς ἀφίνει νὰ ἐνεργήσωμεν.

—

Ἐν μέσῳ τοσούτων καταστροφῶν καὶ ἀπογοητεύσεων, τὰ γράμματα ἂς εἶνε τὸ ἄσυλον ἡμῶν καὶ ὁ δεσμὸς μεταξὺ τῶν ὑψηλοφρόνων ψυχῶν. Ἂς εἴμεθα τοὐλάχιστον ἡνωμένοι διὰ τῆς θρησκείας ταύτης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν του περὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἐν Εὐρώπῃ, ἅτινα ὁ Arthur Chervin, μέλος τοῦ ἀνωτάτου ἀπογραφικοῦ συμβουλίου, ἀνεκοίνωσε πρό τινων ἡμερῶν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις γεωγραφικὴν ἑταιρίαν, ἡ ἐτησία αὔξησις ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς κράτεσιν ἔχει ὡς ἀκολούθως: Ἐν Ἑλλάδι αὐξάνει κατ' ἔτος ὁ πληθυσμὸς κατὰ 12 ἐπὶ 1000 κατοίκων· ἐν Ὁλλανδίᾳ καὶ ἐν Δανίᾳ κατὰ 10· ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ 9· ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Βελγικῇ κατὰ 8· ἐν Αὐστρίᾳ, ἐν Σουηδίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ, ἐν Πορτογαλλίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ 7· ἐν Ἱσπανίᾳ κατὰ 3· καὶ ἐν Γαλλίᾳ κατὰ 2.

Κατὰ μέσον ὅρον, ἡ Ἑλλὰς παράγει ἐτησίως 2 ἑκατομμύρια ἑκατόλιτρα οἴνου. Ἐκ τῶν οἰνοφόρων κρατῶν κατὰ τὴν παραγωγὴν ὑπολείπονται τῆς Ἑλλάδος ἡ Ἑλβετία, παράγουσα 1,300,000 ἑκατολίτρων, ἡ Ρουμανία παράγουσα 700,000 καὶ ἡ Σερβία παράγουσα 500,000.

Ἐν Ἑλλάδι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἵππων κατὰ τὸ 1886 ἀνήρχετο εἰς 100,000. Μετὰ τὴν Ἑλλάδα, ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἵππων, ἔρχεται ἡ Πορτογαλία, ἔχουσα 80,000 ἵππους καὶ ἡ Ἑλβετία 25,000.

Περὶ τοῦ βασιλικοῦ θεάτρου ἐν Βερολίνῳ εὑρίσκομεν ἐν γερμανικῇ ἐφημερίδι τὰς ἑξῆς πληροφορίας: Ὁ προϋπολογισμὸς τῶν δαπανῶν αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 2,500,000 μάρκων. Ὁ αὐτοκράτωρ πληρόνει κατ' ἔτος 450,000 μάρκων, ἐνίοτε δὲ συμπληροῖ καὶ τὸ οὐχὶ σπανίως σπουδαῖον ἔλλειμμα, μὴ ἐπαρκουσῶν τῶν εἰσπράξεων. Ὅλοι οἱ πρίγκιπες τῆς βασιλικῆς αὐλῆς πληρόνουσι τὰ θεωρεῖά των, καίτοι σπανίως μεταβαίνοντες εἰς τὸ θέατρον. Δι' ἑκάστην παράστασιν «καθ' ὑψηλὴν διαταγὴν» τὰς δαπάνας πληρόνει ὁ αὐτοκράτωρ. Τὸ θέατρον χωρεῖ 1,642 πρόσωπα, ἀποδίδει δὲ καθ' ἑκάστην μὲ τὰς συνήθεις τιμὰς ἔσοδα 5,100 μάρκων. Ὁ διευθυντὴς αὐτοῦ λαμβάνει 18,000 μάρκων, ἔχει δὲ καὶ κατοικίαν δωρεάν. Ὁ ὑψίφωνος Niemann λαμβάνει δι' ἑκάστην ἑσπέραν 750 μάρκα ἤτοι 36000 ἐτησίως, ὁ πρῶτος βαρύτονος Betz 9,000 δι' 8 μῆνας, πλὴν τούτου δὲ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν 300 μάρκα. Ἡ κυρία Sachse Hofmeister, ἥτις καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἀναβαίνει περὶ τὰς 60 φορὰς ἐπὶ τῆς σκηνῆς λαμβάνει 33,000 μάρκων, ἡ δὲ κυρία Voggenhuber 18,000. Ἡ ἠθοποιὸς Beeth 20,000, ἡ Renart 14,000, ἡ Pattini 16,000 καὶ ἡ von Ghilany 8,000 μάρκων.

Ἑταιρία τις κεφαλαιούχων ἐν Λονδίνῳ θὰ ἱδρύσῃ προσεχῶς πλωτόν τι Μοναχόν. Θὰ ἀγοράσῃ δηλαδὴ τὸ γιγαντιαῖον πλοῖον «Μέγας Ἀνατολικὸς», τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευσε πρὸς κατάθεσιν τοῦ ὑπερωκεανείου κάλω καὶ θὰ μεταποιήσῃ αὐτὸ εἰς χαρτοπαικτεῖον. Τὸ πλοῖον θ' ἀπομακρυνθῇ τῶν παραλίων 5 χιλιόμετρα καὶ ἐκεῖ θὰ ρίψῃ ἄγκυραν. Ἄλλα δὲ πλοῖα δι' ἐλαχίστου ναύλου θὰ μεταφέρωσιν ἐκεῖ τοὺς παίκτας.

Ἐν Φραγκοφούρτῃ ἠνοίχθη τελευταῖον τὸ «Μουσεῖον τοῦ ἐμπορίου». Τὸ μουσεῖον τοῦτο σκοπεῖ νὰ ἐπιδεικνύῃ διηνεκῶς εἰς τὸ κοινὸν καρποὺς καὶ προϊόντα κατειργασμένα καὶ μὴ τῶν ξένων χωρῶν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ περιέχει καὶ δείγματα βιομηχανικῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων χωρῶν. Κάτωθεν ἑκάστου δείγματος ὑπάρχουσι γεγραμμέναι αἱ δέουσαι πληροφορίαι.

Κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας συνέβησαν γεγονότα ἐπιμαρτυροῦντα τὴν ὕπαρξιν μεγίστων καὶ ἀφθόνων πηγῶν πετρελαίου ἐν τῇ ῥωσσικῇ πόλει Βακοῦ. Πηγὴ πετρελαίου δίδουσα καθ' ἑκάστην 20,000 κυβικὰ μέτρα αὐτομάτως ἐξερράγη ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Μέχρις οὗ δὲ κατορθωθῇ νὰ περιορισθῇ αὕτη, δι' ἐργασίας ἐπιπόνου καὶ μακρᾶς, ὁ ἐκ πετρελαίου ῥύαξ ἐν ᾧ καὶ πλοῖον ἠδύνατο νὰ πλεύσῃ, ἠπείλει νὰ καταστρέψῃ ὁλόκληρον τὴν πόλιν. Μόλις ὅμως οἱ κάτοικοι καθησύχασαν ἐκ τοῦ παρελθόντος κινδύνου, τὴν 15 Ἰανουαρίου περὶ τὴν 7 ἑσπερινὴν ὥραν ἐπῆλθεν ἔκκρηξις σφοδρὰ καὶ σεισμός, ἀποτελέσματα νέου κατακλυσμοῦ πετρελαίου. Τοιαύτη δ' ἐγένετο ἡ ἔντασις τῶν ἐσωτερικῶν ἀτμῶν, ὥστε ἀνετίναξε στήλην ἰλύος 50 μέτρων ὕψους συμμεμιγμένων μετὰ λάμψεως ἰσχυρᾶς. Καὶ ἡ μὲν λάμψις πάραυτα κατεσβέσθη, ἡ ἔκκρηξις ὅμως διήρκεσε πλεῖον τῶν 24 ὡρῶν. Ἡ ἔκκρηξις συνέβη ἐν Πέντᾳ πόλει γείτονι τῆς Βακοῦ εἰς ἀπόστασιν 16 χιλιομέτρων τῆς Τιφλίδος. Τὰ ἐκ τῶν ἐγκάτων ἐκριφθέντα χώματα ἐκάλυψαν τὸ ἔδαφος εἰς πάχος 1—2 μέτρων καὶ ἔκτασιν 2—3 χιλιομέτρων.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν κατεστημένων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1887—762.